Lodzer Tageblat № 300

Opłata pocztowa
uiszcz. ryczałtem

פרייז 15 גראשען

לאָדזער טאָגעבלאַט

היינט 6 זייטען

רעדאַקציע און אַדמיניסטראַציע: פּיעטריקאָווער 16.
טעלעפאָנען פון: רעדאַקציע 10057, פון אדמיניסטראַציע 10047.

דינסטאָג, פ' ויחי י' טבת תרצ"א | 30 grudnia 1930 r. | 23-טער יאהרגאַנג

די לעצטע בריסקער ארעסטירטע בעפרייט פון תפיסה

צי וועט די רעגירונג אַרויסגעבען אַ קאָמוניקאַט וועגען מעשה-בריסק?

דיבוא, באַגינסקי און קאָהוט בעפרייט פון תפיסה

וואַרשאַ, (טעל. פון אונזער קאָרעספאָנדענט).
היינט האָט דער אויספאָרשונגס-ריכטער דעמאָנט געמאָלדען די פאַמיליעס פון די אַרעסטירטע דעפּוטאַטען דיבוא און באַגינסקי, אַז די לעצטע קענען בע-פרייט ווערען אויף קויציע.
נאָכדעם ווי עס איז אַריינגעטראָגען געוואָרען פאַר דיבוא'ן אַ קויציע פון 10 טויזענד זל. און פאַר באַגינסקי'ן 5000 זל. זענען זיי תיכף בעפרייט געוואָרען פון תפיסה.

לעמבערג, (טעל.)
דער געוו. אוקראַינישער דעפּוט. קאָהוט איז היינט געגען קויציע בעפרייט געוואָרען פון תפיסה.

רעגירונג וועט נישט אַרויסגעבען קיין קאָמוניקאַט וועגען מעשה-בריסק

וואַרשאַ, (טעל.)
אין די פּאָליטישע קרייזען האָט מען היינט געהערט, אַז די רעגירונג וועט נישט אַרויסגעבען קיין שום אָפיציעלען קאָמוניקאַט וועגען מעשה בריסק. די אָפּוזיציע וועלכע זענען דערמאָנט אין דער סיים-אינטערפּעלאַציע, וועלען צו קיין געריכטליכער פאַראַנטוואָרטליכקייט נישט צוגעצויגען ווערען און עס איז נעגען זיי קיין אויספאָרשונג נישט פאַרפירט געוואָרען.
די רעגירונג האַלט, אַז נעגען די דעפּוטאַטען, וואָס זענען געזעסען אין בריסק מוז פאַרפירט ווערען אַ פּראָצעס און דער פּראָצעס וועט פאָרקומען שוין ענדע יאַנואַר.
סע'אַט, האָבען נישט קיין רעכט צו וועקען פאַר דער געזעלשאַפט ספקות אין דער געזעצמעסיגקייט פון די געריכטען. דער ,,צוריסטרויט" פון די פּראָפעסאָרען איז נישט מעהר, ווי אַ פּאָליטישע דעמאָנסטראַציע, וואָס רייצט אַרומער דעם נומרוס צו דער רעגירונג און דעם אויטאָריטעט פון דער מלוכה. אויב די פּראָפעסאָרען זענען נישט אייטען נע-ווען קיין פּאָליטישער דעמאָנסטראַציע, האָבען זיי זיך וועגען דעם ענין געדאַרפט ווענדען צום בילדונגס-מיניסטער.

נאָך איין פּראָפעסאָר וועגען מעשה-בריסק

וואַרשאַ, (טעל. פון אונזער קאָרעספאָנדענט).
דער דעפּוטאַט פּראָפעסאָר ד"ר אַלעק סאַנדער דאַמאַשעוויטש האָט היינט פאַרעפענטליכט אַ בריוו אין וועלכען ער פּאָדערט דעם אַרויסטריט פון די פּראָ-פעסאָרען וועגען מעשה בריסק, זאָגענ-דיג, אַז אַלס סיים דעפּוטאַט וועט ער נאָרנישט טון וועגען דעם ענין, ווייל ער האָט דערצו נישט די געהעריגע קאָמ-פעטענץ, ווידער אַלס געוועזענער ביר-גער האָט ער דעם פולען צוטרוי צו דער רעגירונג און צו די געריכטען, אַז אין פאַל אויב עס זענען בעגאַנגען געוואָרען מיסבריינכען וועלען די שולדיגע בע-שטראָפט ווערען.
די פּראָפעסאָרען, ווערט ווייטער גע-זאָגט אין בריוו און אַפילו דער סיים און

היינט קומט פּרעמיער וועניזעלאָס קיין וואַרשאַ

וואַרשאַ, (טעל. פון אונזער קאָרעס פּאָנדענט).
מאָרגען פריה קומט קיין וואַרשאַ דער גריכישער פּרעמיער וועניזעלאָס צוזאַמען מיט'ן דירעקטאָר פון פּאָליטי-שען דעפּאַרטאַמענט מעלאַס און זיין פּערזענליכער סעקרעטאַר. וועניזעלאָס וועט ווילען אין וואַרשאַ 3 טעג.
פאַרמיטאָג וועט זי מאַכען אַ ענינגע ווי-זיטען. אין אָוונד וועט מיניסט. זאַ-לעסקי געבען אין קראַנענבערג'ס פּאַלאַץ אַ ראַוט לכבוד דעם גאַסט, אויף וועל-כען עס וועלען זיין פאַרטרעטען פאָר-שטעהער פון דער דיפּלאָמאַטישער, פּאָ-ליטישער און קולטורעלער וועלט.
צומאָרגען'ס וועט פּרעמיער סלאַווע נעבען אַ פריהשטיג לכבוד'ן גאַסט אין פּרעזידיום פון מיניסטאָרען ראַט. דעם 3-טען טאָג פון זיין בעזוך וועט פּרעמי-יער וועניזעלאָס זיין אויף אַ פריהשטיג ביים מלוכה-פּרעזידענט און דאַן אין אָוונד אָפּפאָהרען קיין ווילנע.

מינ. סקלאַדקאָווסקי אין קאַטאָוויץ

קאַטאָוויץ, (טעל.)
מיניסטער סקלאַדקאָווסקי האָט בע-זוכט אַלע ערטער, וואו עס זענען פאָר-געקומען די געשעהענישען פאַר די וואַה-לען.

אחרי מחלה קצרה וכבדה גוע ויאסף אל עמיו בעיר ברסלוי האיש הישר באדם, החסיד המופלג בתורה, ירא שמים, האברך המצוין במדותיו ובמעלותיו התרומיות

נ"ע יצחק ב"ר משה דוד נ"י איזענשטאַדט

בשנת השלשים וחמש לחייו

ויובל למנוחת עולמים היום ג' י' טבת תרצ"א בעיר ברסלוי

השרויים בצער עמוק:

אשתו, הוריו, אחיו ואחיותיו

אַ בריוו פון אַ קאַטוילישען גלח צו אַ סאַציאַליסט

גלח שווייקאָווסקי דריקט אויס מיטגעפיהל און דאַנקבאַרקייט דעם דעפּוטאַט ד"ר ליבערמאַן

מיט אַ פּאָר טעג צוריק האָבען מיר שוין געבּרענגט די ידיעה וועגען דעם, אַז אַ געוויסער גלח שווייקאָווסקי פון ג'..ציען, וועלכער איז בערוהמט געוואָ-רען בעת דער וועלט-מלחמה דערמיט, וואָס ער האָט צוריקגעשיקט דעם עס-טרייכישען קייזער קאַרל די אָרדענס און מעדאַלען, מיט וועלכע מ'האָט אים אויסגעצייכענט, האָט צוגעשיקט צום דעפּוטאַט ליבערמאַן אַ בריוו, פול מיט אַנערקענונג און מיטגעפיהל צוליב זיינע איבערלעבענישען אין דער בריסקער תפיסה. דער ,,ראָבאָטניק" האָט אינגט פאַרעפענטליכט דעם בריוו פון גלח שווייקאָווסקי, אין וועלכען ער שרייבט אַ"י:
,,זעהר חשוב'ער הער דעפּוטאַט!
איהר וועט זיך געוויס וואונדערן, דער האַלטענדיג אָט דעם דאָזיגען בריוו פון אַ קאַטוילישען גלח און קאָנסערוואַטאָר, ד. ה. אַ מענש, וואָס שטעהט פון אייך ווייט ממש כרחוק מזרח ממערב... מיר לעבען אָבער היינט אין זעהר וואונדער-ליכע פּאָליטישע צייטען... און מיין הייני-טיגער בריוו איז אַפילו טיילווייז אַן אַקט פון דאַנקבאַרקייט צו אייך.
פאַר וואָס? קאָן זיין, אַז פון אייער זכרון איז שוין אַרויס די דאַטע פון 4. אַפּריל 1917, איך געדענק איהם אָבער זעהר גוט. אין יענעם טאָג איז אין עסטרייכישען פּאַרלאַמענט געוועזען די רעדע וועגען די קרוגס-געזיכטען און וועגען מיין בריוו צום קייזער קאַרל און זיין ענטפער אויף מיין בריוו.
איהר האָט דאַן איבערגעלעזענט אין פּאַרלאַמענט מיין בריוו צום קייזער און איז געזאָגט:
איך בויג דעם קאָפּ פאַר דעם דאָ-זיגען גלח, פאַר דעם דאָזיגען מענערי-שען שטאָלץ לגבי דעם קייזערליכען טראָן, פאַר דער דאָזיגער כאַראַקטער-קראַפט. וואָס געהער צו די מעלות און אַלגעמיינע איינענשאַפטען פון פּויליש-שען פאָלק. אויב דאָס פּוילישע פאָלק, וועט אַמאָל אַלס פרייער פאָלק זיך זעצען צוזאַמען אין דער משפחה פון די פעל-קער, וועט דער דאָזיגער בריוו דאָרפען אַרייננעהן אין די שול-כרעסטאָמאַטיעס, כדי אונזערע קינדער און אייניקלעך און די שפעטערע דורות זאָלען זיך דערוויסען, אַז מיר האָבען אונזער רעכט צו פרייהייט און אונאָפּהענגיגקייט נישט איינגעקויפט און אויסגעקעמפט בלויז דורך דער אומגעהערטע פאַרוויסטונג פון אונזער לאַנד, און נישט בלויז מיט'ן בלוט פון אונזערע בראַווע קעמפּער'ס נאָר אויך מיט די שענסטע בירגערליכע מעלות".
13 יאָהר האָב איך קיינמאָל נישט געהאַט די מעגליכקייט זיך מיט אייך צוזאַמענצוטרעפען, כדי אייך אויסצודריי-קען מיין דאַנק פון יענעם אויסערגעוועהנליכען, צווילען מוט, וואָס איהר האָט אַרויסגעוויזען מיט אייער רעדע אין עסטרייכישען פּאַרלאַמענט. און איצט קומט דער, וואָס איז דעם 10-טען מערץ 1916 געשטאַנען פאַר'ן עסטרייכישען פעלד-געריכט אין דרוק אויס זיין דאַנק דעם, וואָס כמעט דריטהאַלבען חדשים פאַרבראַכט אין בריסק, און דערביי דרוק איך אויס מיינע געפיהלען פון אויפרעגונג אויף דעם, וואָס עס האָט אייך געטראָפען און איינגעם פאַטערלאַנד".
דער ,,ראָבאָטניק" ברענגט גלייכציי-טיג דעם בריוו, וואָס גלח שווייקאָווסקי האָט געשריבען צום קייזער קאַרל, וועל-כען ליבערמאַן האָט ציטירט אין עס-טרייכישען פּאַרלאַמענט.
אינ'ם בריוו ווייזט קודם כל אָן דער גלח די סבות פאַרוואָס ער האָט נישט געוואָלט אָננעמען די אויסצייכנונגען און מעדאַלען פון דער רעגירונג, און ער בעקלאָגט זיך זעהר שטאַרק, וואָס מען האָט איהם, אַ מענש פון 52 יאָהר, וואָס האָט פאַרלוירען זיין ברודער און מוטער אין דער מלחמה און זיין גאַנץ פאַרמע-גען איז פאַרניכטעט געוואָרען, געשטעלט צוליב אַ מסירה פאַר אַ פעלד-געריכט, און עס האָט געפעהלט אַ האָהר,אַ ז מען זאָל איהם פאַר'משפּט'ען צום טויט.

—:0:—

יודען! טרעט אַריין אין די רייהען פון דער מחנה, וואָס בויט ארץ-ישראל! פערזאָרגט אייך מיט וואַהל-רעכט צום ציוניסטישען קאָנגרעס.

קויפט אויס דעם שקל

שקלים צו בעקומען אין:

ציוניסטישען ביוראָ	צעגעלניאַנאַ 4	אַדמיניסטראַציע ,,נייער פאָלקסבלאַט"	
,,מזרחי"	קילינסקי 44	פּעטריקאָווער 21	
,,התאחדות"	שענקעוויטש 3/5	פירמע מ. ח. גורין	נאָוואָמיעסקאַ 15
,,פועלי ציון"	פּעטריקאָווער 83	,, ב. גונער	נאָוואָמיעסקאַ 4
,,ו.י.ז.אָ."	שענקעוויטש 26	,, ש. פיינער	זגערזשער 28
אַדמיניסטראַציע ,,לאָדזער טאָגעבלאַט"	פּעטריקאָווער 16	,, א. פייקאָוו	נאָוואָט 2
		,, מ. האָדעס	גלובנאַ 67
		,, משה זאַרעק	רזשגאָווסקאַ 18

אַ פּראָטעסט פון אונפּאַרטייאישע רעליגיעזע יודען

מיר אונפּאַרטייאישע רעליגיעזע יודען פּראָטעסטירען שאַרף געגען דעם שענדליכען אָנפאַל פון 2 אגודה-דאָזערס אויף אונזער חשוב'ן און בעליבטען עסקן ר' בנימין רוס, מיטגליד אין שטאָט-ראַט, מיטגליד אין קהלה מצד אונפּאַר-טייאישע רעליגיעזע יודען. מיר ערקלערען פאַר דער עפענטליכקייט, אַז ה' רוס האָט גערעדט און רעדט אויך ווייטער אין שטאָט-ראַט און אין קהלה אין נאָמען פון אונפּאַרטייאישע—און דאָס וואָרט ,,בוגד" ווייסט נישט קיינער אַזוי גוט דעם אמת ווי איהר אגודה-לייט...
אויב איהר ערלויבט זיך צו פיהרען אַ קאַמף געגען אונזער חשוב'ן פאָר-שטעהער ר' בנימין רוס זענט איהר אפשר נאָר פּעראינטערעסירט אויפצורייסען דעם שלום צווישען גער און אַלעקסאַנדער. די פאַראַנטוואָרטליכקייט פאַלט אויף אייך.
אין נאָמען פון אונפּאַרטייאישע רעליגיעזע יודען אין לאָדז.
ביה"ח דאלכסנדר דווילקא זאַכאָדניאַ 56
(עס פאָלגען אונטערשריפטען)

Dr. A. S. Tenenbaum
אינערליכע קראַנקהייטען.
וואָלטשאַנסקאַ 4, — טעל. 220-25
צוריקגעקעהרט

Dr. med.
Gustawa Zand-Tenenbaumowa
פרויען-קראַנקהייטען און אַקושעריע
איז צוריקגעקומען
און האָט בענייט די אויפנאַהמס-שעה'ן פון 3–4 נ"מ
וואָלטשאַנסקאַ 4, טעל. 220-25

Dr. L. PIKIELNY
UROLOG
צוריקגעקעהרט
ספּעציאַל-אַרצט פאַר נירען, בלאָז, אורין-קראַנקהייט ע
Nawrot 8. telefon 219-90
נעמט אָן פון 12–1 און פון 4–7

צום ערשטען יאָהרצייט פון אונזער זעליגער מוטער
נ"ע
העני קאַצענעלזאָן
ווערט היינט 11 אַ זייגער בייטאָג געשטעלט אַ מצבה.
די פאַמיליע.

מיר דריקען אויס אונזער טיפסטען מיטגעפיהל אונזער געעהרטען פּאָדסטאַרשי
יוסף פּראַגא
צוליב'ן טויט פון זיין פאָטער
הערש פּראַגא
די פערוואַלטונג פון פריזיער-צעך אין לאָדז, פּיעטריק. 85

Ważne dla adwokatów
Frontowe 5 pokojowe mieszkanie z kuchnią na pierwszem piętrze przy ulicy Narutowicza w pobliżu Sądu Okręgowego od zaraz do wynajęcia. Cena przystępna. Oferty do adm. pisma pod „Poważny".

פאליטישער אטענטאט אין בוקארעשט

אויסגעפיהרט אויף א שעף-רעדאקטאר פון א צייטונג לויט בעפעהל פון פראפ. קוזא

פאליטישער אטענטאט אין בוקארעשט

בוקארעשט, 29. (כפ.)

דער סטודענט דוואטשעסקא, 18 יאר אלט, איז היינט ארײנגעקומען אין דער רעדאקציע פון דער צייטונג „אדעווערול" און געפרואווט זיך פארשטעלן דעם דירעקטאר. בעת מען האט איהם פאר־געשטעלט האט ער ארויסגעכאפט א רעוואלווער און אפגעגעבן עטליכע שאסן. דער דירעקטאר איז אבער ניצול געווארן א דאנק דעם, וואס ער האט גוך זיך אוועקגעבויגן בעת'ן שיסן.

דער אטענטעטער איז ארעסטירט געווארן. בעת דער אויספארשונג האט ער ערקלערט, אז ער איז געשיקט געווארן פון פראפ. קוזא אויסצופיהרן דעם אטענטאט, צוליב דער דעמאקראטישער שטעלונג פון יענער צייטונג. נאכ'ן אטענטאט איז דער אינערן־מיניסטער געקומען אין רעדאקציע און אויסגעדריקט מיטגעפיהל.

29 ארבייטער פערגיפטעט פון גאז אין א בערלינער וועש-פאבריק

בערלין 29 דעצ. (ספעציעל) אין א בערלינער וועש-פאבריק זענען היינט פערגיפטעט געווארן פון גאז 29 ארבייטער. 9 פון זיי זענען אין געפעהר־ליכען צושטאנד אפגעפיהרט געווארן אין שפיטאל.

ריקאוו זאל ווערען באטשאפטער

קאוונא, 29. (ט.)

לויט ידיעות פון מאסקווא זאל דער נייער ראט פון די פאלקס קאמיסארען ריקאוו בעקומען א פאסטען אלס געזאנדטער.

דער ראט פון די פאלקס־קאמיסארען האט אויף זיין לעצטער זיצונג בעשלאסען איינצופיהרען א מיליטערישע פער־וואלטונג אין די קאלעקטיווע ארטשאפ־טען.

מארשאל זשאפר גוסס'ט

פאריז, 29. (ט.)

מארשאל זשאפר גוסס'ט. זינט נעכ־טען האט ער פערלוירען דאס לשון. די דאקטוירים האלטען, אז ער וועט שוין נישט לעבען לענגער ווי 24 שעה.

ליטווישער מיניסטער אין ווילנא

ווילנא, טעל. צום „לאדזער טאגע־בלאט".

דער ליטווישער באהן־מיניסטער זוי־סאלד ווילעישים איז היינט געקומען קיין ווילנא איבער דווינסק. ער איז געקומען אויף דער לויה פון זיין מוטער, וועלכע האט געוואוינט אין ווילנא.

---

40 טויזענד זל. אויף מיטאג געלט פאר ארבייטסלאזע

ווארשא (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט) דער ארבייטס-מי־ניסטעריום האט געשטעלט אין רשות פון בירגער קאמיטעט צו לינדערן די נויט פון די ארבייטסלאזע 40 טויזענד זל. אויף צו פערטיילען מיטאגען ארימע און ארבייטסלאזע פאר א ביליגען אפצאהל.

א פראיעקט צו קאלאניזירען 200 יודישע משפחות אין נוה־יעקב

ירושלים, (יט"א)

דא איז פארגעקומען א באנקעט לכבוד די דירעקטארען פון דער „עזרה־באנק", בעת וועלכען א געוויסער יודי־שער פינאנציסט האט אנגעקלונגען דעם אויספויען א מזרחיסטישע קאלא־ניע און נוה־יעקב, און שכנות פון ירו־שלים. אין דער דאזיגער קאלאניע זא־לען זיך בעזעצען 200 יודישע משפחות, 25 משפחות האבען שוין דארט זעהרע ווירטשאפטען. די קאלאניסטען וועלען אנגעוועסטירען אין דער קאלאניע 50,000 פונט שטערלינג. די דירעקטארען פון דער „עזרה־באנק" האבען בעפאלמעכ־טיגט הרב לעווי און ענגלאנד און הרב מיליקאווסקי און אמעריקא אנצוהויבען א טעטיגקייט מיט'ן צוועק צו פערזי־כערן דער באנק די נויטיגע באנדען אויפצובויען די קאלאניע נוה־יעקב.

שטורם אין דער אמעריקאנער יודישער פרעסע

צוליב א ארטיקעל פון דר. טהאן אין „לאדזער טאגעבלאט"

ניו־יארק, 29 דעצ. (יטא) דער ניו־יארקער „טאג" פאלעמיזירט מיט דער יודישער פרעסע אין פוילען צוליב איהר שטעלונג צו דער קאנפערענץ פון אמ־באסאדאר פיליפאוויטש מיט די פארשטעהער פון די אמעריקאנער יודען וועגען דער לאגע פון די יודען אין פוילען. דער „טאג" איז נישט צופרידען פון דער קריטיק, ער שרייבט, אז ווען די אונגארישע אסימילאטארען האבען פראטעסטירט געגען דעם, וואס אויסלענדישע יודען מישען זיך אריין אין זייערע „אינערליכע" ענינים האט עס ארויסגערופען א שטורם פון פראטעסטען ביים נאציאנאלען יו־דענטום אין דער גאנצער וועלט. דער „טאג" פאלט בעזונדער אן אויף דעם אר־טיקעל פון ד"ר טהאן (פערעפענטליכט אין „לאדזער טאגעבלאט" א. נ. גוטע בשורות פון אמעריקא. די רעד.) און שרייבט, אז ער בעציהט זיך צו די אמע־ריקאנער יודען ווי צו פרעמדע. בעת עס האט זיך געהאנדעלט וועגען די גע־וואלד־טאטען בנוגע יודען אין פוילען, האט מען די פראטעסטען פון אמעריקא־נער יודען אנגענומען פאר גוט; בעת מען האט בעדארפט פערזיכערן די מינ־דערהייטס־רעכט אין ווערסאילער טראקטאט איז מען געווען צופרידען פון די אמעריקאנער יודען. דער „טאג" האלט, אז די נעגאטיווע שטעלונג צו דער קאנפערענץ פון אמבאסאדאר פיליפאוויטש איז נאר די מיינונג פון די יודישע פובליציסטען, אבער נישט פון די ברייטע יודישע פאלקס־מאסען אין פוילען.

אינזש. רוטענבערג פאהרט נישט קיין לאנדאן

ער נעמט פון זיך אראפ די פעראנטווארטליכקייט פאר די אונטערהאנדלונגען פון „אגענץ" מיט דער ענגל. רעגירונג

ירושלים 29 דעצ. (יטא) אינזשיניער רוטענבערג האט פערעפענטליכט א בריף אין „דואר היום", אין וועלכען ער טיילט מיט, אז ער טראגט נישט קיין שום פעראנטווארטליכקייט פאר די אונטערהאנדלונגען פון דער ענגלישער רע־גירונג מיט דער יודישער „אגענץ".

ווייטער שרייבט ער, אז ער האט נישט בעקומען קיין שום איינלאדונג צו דער קאנפערענץ, און אויב מ'וואלט איהם דא איינלאדען, וואלט ער אויך נישט געפאהרען קיין לאנדאן.

ועד הלאומי זאגט זיך אפ ווייטער צו אינטערווענירען

אינ'ם קאנפליקט צווישען די קאלאניסטען און יוד. ארבייטער

ירושלים, 29. (יט"א) דער ועד הלאומי האט ארויסגעגעבען אן'אפי־ציעלען קאמוניקאט, אין וועלכען ער מעלדעט, אז זיינע בעמיהונגען צו ליקווי־דירען דעם קאנפליקט צווישען די יודישע קאלאניסטען און די יודישע ארבייטער זענען איהם נישט געלונגען. און ער האט דעריבער איבערגעגעבען דעם ענין אז זיי אליין זאלען איהם ערלעדיגען.

א בארג ארויפגעפאלען אויף א הויז וואו עס איז געפראוועט געווארען א חתונה

40 מענשען מיט חתן כלה אומגעקומען.

פאריז 29 דעצ. (ט) אין אלושיר האט זיך אפגעריסען א בארג און 3 הייזער זענען איינגעפאלען. אין איינעם פון די הייזער איז געפראוועט געווא־רען א חתונה און חתן כלה מיט אלע חתונה געסט זענען אומגעקומען. ביז איצט האט מען ארויסגענומען 40 הרוגים.

בעת עס האט געהאלטען אין מי־טען דער רעטונגס־אקציע האט ווידער אמאל זיך אפגעריסען א טייל בארגען אבער צום גליק האבען די רעטונגס־מאנשאפטען זיך פריהער געקענט רא־טעווען.

אויסגעהאקט די שויבען פון שוי־פענסטער אין אייניגע געשעפטען

(—) נעכטען 7 אווענד האט א גרופע אומבעקאנטע פערשוינען אויסגעהאקט די שויבען און א רייה שויפענסטער פון געשעפטען, צו מייסטען יודישע, אויף פיעטריקאווער גאס, נארוטאוויטש גאס און פולנאצנא.

ווי מען נעמט אן זאל דאס זיין גע־ווען א שפיצעל ארבייט פון די קאמוניס־טען, וועלכע האבען אויף ארויפגעווארפען אויף די עלעקטרישע דראטען א רויטע פאהן, מיט אנטי־מלוכה'שע אויפשריפ־טען.

אויף די דערמאנטע גאסען איז צוזא־שען די סוחרים אנטשטאנען א טומעל, אבער פיל געשעפטען האבען זיך אראפ געלאזען די שאלוזען. ערשט נאכ'ן אנ־קומען פון פאליציי איז איינגעטרעטען א בערוהיגונג.

פאליציי האט שפעטער ארעסטירט אייניגע פערדעכטיגע.

די אקציע פון „מכבי"-וואך

די אקציע פון „מכבי"־וואך האט א גרויסען ערפאלג אין גאנץ פוילען. איפ'ן רוף פון דער „מכבי" צענטראלע האבע זיך אימעטום געשאפט קאמי־טעטען מיט אנגעזעהענע בירגער בראש. אין דער אקציע נעהמען אנטייל אלע יודישע ספארט־קלובען, וועלכע זע־נען אנגעשלאסען אין „מכבי" וועלט־פעראבאנד, ווי אויך ציוניסטישע יוגענד־ארגאניזאציעס.

ביז איצט האבען די ספארט־ארגאני־זאציעס פעריקופט 25.000 מיטגלידער־ארגאניזאציעס, אנדערע ארגאניזאציעס, ווי „השומר־הצעיר", „ברית טרומפעלדאר" און „גורדוניה" האבען אונטער־גענומען אן'אקציע צו פערקויפען 60,000 לעגיטימאציעס.

אויך די לאדזער עקזעקוטיווע האט אנגעהויבען אן'אינטענסיווע ארבייט כדי דא אויפצוזאגט אדורכצופיהרען די „מכבי"־וואך. אין צוזאמענהאנג דער־מיט איז זונטאג אין לאקאל פון „הכח" פארגעקומען א קאנפערענץ פון די היגע יודישע ספארט־קלובען. עס איז געשא־פען געווארען א קאמיטעט אנצופיהרען דא מיט דער טעכנישער ארבייט פון דער „מכבי" וואך.

א יוד. יונגערמאן ארויסגעפאלען פון געהענדען צוג

(§) דער 23־יעהריגער איזידאר בושע זשינסקי פון לאסק איז נעכטען געפאהרען קיין לאדז. צוליב'ן גדראנג איפ'ן באהן־וואקזאל איז בושעזשינסקי גע־שטאנען ביי דער טיר רעכנענדיג שטע־הענדיג דערפאהרען ביז לאדז.

אויף די קלייגע סטאציעס זענען אנ־געקומען וואגאנען ארײנגעגאנגען נאך עטליכע פערזאנען און בושעזשינסקי איז אליין נאך געשטאנען ביי דער וואג־גאן־טיר. אין א געוויסען מאמענט, ווען דער צוג האט זיך שוין דערנעהנטערט צו לאדז, האט בושעזשינסקי נישט בע־מערקט, אז די טיר איז נישט פערמאכט אויף דער ריגעל צוליב וואס די טיר איז אין מיטען גאנג פון צוג אויפגעפאלען און בושעזשינסקי איז אראפגעפאלען פון צוג. דער צוג איז תיכף אפגע־שטעלט געווארען. בושעזשינסקי איז א פערוואונדעטער געבראכט געווארען קיין לאדז.

פאר א פרוב צו ערמארדען

3 חדשים תפיסה

(§) א געוויסער סטאניסלאוו פאני־רזשעוויאק האט פאר פערוואונדען זיין בעקאנטען פארלעווסקי מיט א מעסער געקלאגט ארייגעכאפט א פסק־דין פון 3 חדשים תפיסה.

אפגעברענט א יו־דישער טארטאק

גראדנא, טעלעפאניש צום „לאדז. טאג.")

דא איז היינט אפגעברענט געווארען דער טארטאק פון יודישען אינדוסטריעלער קאלעוויטש.

יוד. ארט.־פעראיין אין פוילען. דירעקטאריאט פון די פעראיינס־טעאטערן. בעפולמעכטיגטער דירעקטאר פאר לאדז: א. שטאקפעדער. לייטער: א. בעזמאן.

לאדזער יוד. קאמער־טעאטער — נייער

„ארדט"

ווייסער זאל „מאנטייפעל" זאכאדניא 43 קינסטלערישער לייטער מ. בראדערזאן

היינט דינסטאג 1 פארשטעלונג 9.15 אווענד — א. נ. — „ווער מ'ר גוטס גינט"

פראגראם: 1) פראלאג, 2) זמירות, 3) די שטאט, 4) זיבען זאכען, 5) קישקעלער גדו־לות, 6) יודען זינגען, 7) דער וואשנער אורח, 8) אין א שוך־געשעפט, 9) אסתר'קע, 10) רויזען־ליד, 11) נישט־גוט, 12) אונזער מענאזשעריע, 13) קארע־גראנדע, 14) אין זאקאפאנע.

מארגען מיטוואך 2 גרויסע, פרעהליכע סילוועסטער־פארשטעלונגען אנהויב 9.30 און 11.30 אווענד

אנסאמבל לויט'ן א.ב. פרויען: זיסעל־גירל, מ. דאלסקא, לאלא זילבערמאן, שיינע־מרים, מאשע פעטערמאן, אלא שליפערוויטש. מענער: שמואליק גאלדשטיין, ש. דזשיגאן, מאטעל קאן, יעקב ריינגלאס, י. שומאכער, י. שיפער. מ. אלטמאן.

טעקסטען: י. ל. פרץ, מ. בראדערזאן, דער טונקעלער, א. קאצנעלסאן. מוזיק: ה. רוי־בין, א. ביינעלמאן, און פאלקס־מעטיוון. דע־קאר: און קאסטיומען י. ברוינער, מוזיק־לייטער—ח. רובין, רעזשי—דזשיגאן, שומא־כער, בינע־אינספעק טאר—מ. קאן, ליכט־עפעקטען - יעראזאלימסקי.

בילעטען צו בעקומען אין קאסע פון טעאטער פון 11 פריה ביז 2 בייטאג און פון 5 אווי־נער אוו. שבת א גאנצען טאג.

א גרויסער רב זיך בעזעצט אין לאדז.

דער בעריהמטער רב חרב ר' שמחה בונם זאוולאדאווער פון יאנעוו ביי טשענסטאכאוו, אן'אייניקעל פון גרויסען גאון ר' שמחה בונם פון פשיסכא, אן אייניקעל פון „יוד הקדוש" און אן'איי־ניקעל פון הרה"ק ר' יצחק מווארקי זצלה"ה, האט זיך בעזעצט אין לאדז, וואו ער האט אין משך פון דער קורצער צייט, וואס ער איז אין אונזער שטאט געוואונען א גרויסען קרייז אנהענגער.

דער חשוב'ער רב, וואס זיין אויס־קלויב צו וואוינען אין לאדז איז ווירק־ליך א שטאלץ פאר די היגע יודען, וואוינט אויף פיעטריקאווער 88, צווייטער הויף, וואו ער ערלעדיגט אלערליי שאלות, ד"ת און בוררות'ן.

דעם רב קאן מען טרעפען פון 6 א זייגער אווענד.

דאס פוילישע „סיביר"

די יונגאלא-סענסאציע און די „ישיעות" פאר יודען

געלכטען האבען מיר געבראכט א ידיעה פון ווילנא, אז דארט האט זיך פערשפרייט א קלאנג וועגען א גרויסער „טראנזאקציע", וואס מארשאל פילסוד־סקי זאל האבען געמאכט מיט דער פאר־טוגאלישער רעגירונג אין ליסאבאן, און געמליך, אז פוילען זאל האבען אפגע־קויפט דאס גרויסע לאנד אנגאלא, וואס ליגט צווישען די טייכען קאנגא און קו־נענע אין אפריקע.

היות אבער, ווי דער נאמען אנגאלא דערמאנט טאקי דער געשיכטע פון דער יודישער טעריטאריאליסטישער בעוועגונג, אין יודישער עמיגראציע, איז א יודישער קאלאניזאציע, ווארום דאס דאזיגע לאנד איז אמאל געווען דער אביעקט פון אונטערהאנדלונגען וועגען בעזעצען דארט דאס יודישע פאלק, האבען גע־וויסע „פלינקע" צייטונגען צוגעגעבען צו דער דאזיגער ידיעה מוסיף געווען ניפך א מעהר פאנטאסטישע, וואס קלינגט עמיש מיט געוואלדיגע ישיעות און נח־מות פאר'ן יודישען פאלק. מען האט צו

דער דאזיגער ידיעה מוסיף געווען אופן משלו, אין נישט מעהר און נישט ווע־ניגער, נאר ווי א געוויסער שטח לאנד פון אנגאלא וועט אויסגעטיילט ווערען ספעציעל צו בעזעצען דארט יודען...

אט די דאזיגע „בשורה" האט מען אנגעזאגט מיט קידוש לבנה־אותיות אויף דער ערשטער זייט, אז עס זאל זיך ווארפען אין די אויגען, און יודען זאלען זיך האבען, מיט וואס צו קווי־קען און דער שווערער צייט, וואס מיר לעבען איצט איבער אין פוילען.

איין בלעטעל האט זיך מיט דער דא־זיגער ידיעה צעלעגט אזוי אויבער דער גאנצער ערשטער זייט, געבראכט שוין אפילו עפעס א מעשה וועגען „אונ־טערהאנדלונגען" צווישען אונזער בו־ער, אינזש. שמואל שווארץ, וואס וואוינט אין פארטוגאל, און דער פוילי־שער רעגירונג. הכלל, א בשורה טובה פאר אלע וואנדערמע און פרנסה'לאזע יודען פון גאנץ פוילען.

אז די אלע מעשיות וועגען אנגאלא זענען נאר א פראדוקט פון א קראנקער פאנטאזיע, איז קלאר און דערויפער האט בען מיר די ידיעה איבערגעגעבען קורץ, אן שום פירושים.

נאר אט קומען אן די בלעטער פון ווילנע, פון וואנען די אנגאלא־סענסא־ציע שטאמט, און מיר ווערען געוואויער טשעקאווע פרטים:

דאס איינשאפען זיך די קאלאניע אנגאלא — פיהרט דער „עקספר. ווילנ." — וועט געבען פוילען די מעגליכקייט צו בעזעצען דארט א גרויסע צאהל פון איהרע קרימינעלע און פאליטישע פער־בעכער, ועיקר זי מוז ביז איצט האלטען אין כמין שום פראדוקטיווער טעטיג־קייט אין די תפיסות.

אין אט דעם דאזיגע פוילישע „סי־ביר" איז אבער דא, וואס איז, אויך ערשט א פראיעקט, איז דאס פערוואנ־דלט געווארען בה פלינקע זשורנאליס־טען פון א געוויסען מין, אלס אן'ארט, וואו די פוילישע רעגירונג וויל בעזעצען יודען...

Dr.Med. E. Reicher
ספעציאל ארצט
פאר הויט האר אין וועגערישע קראנקהייטען
דיאטערמיע-בעהאנדלונג און עלעקטרא-טעראפיע
פאלודניקאווא 28 טעל. 201-93. נעמט אן פון 8–11
פריה און 5—9 אווענד. זונטאג ביז 1 מיטאג.
פאר אונבעמיטעלטע לעטשניצע פרייזע

Dr. med. M. Lerner
קינדער־קראנקהייטען
זאכאדניא 64. טעל. 113-09 נעמט אן פון 3– 5

Dr. Wołkowyski
האט זיך איבערגעצויגען אויף
צעגיעלניאנא 36
טעלעפאן 216-90
ספעציאל־ארצט פאר הויט וועגערישע קראנק־הייטען און מענער־שוועבע. אלט־ארט אנאליזע בעהאנדלונג מיט קווארץ־שטראלען.
נעמט אן בין 9—2, און פון 5—9 אווענד.
בעזונדער ווארטע־זאל פאר פרויען.

Dr. med.
G. Gersztajn
ספעציאל־ארצט פאר אויגען־קראנקהייטען
Traugutta 12 (טראוגוטא)
Telefon 175-10
נעמט אן פון 11 ביז 1 און פון 7 ביז 8 אווענד.

Dr. med. Adam Bender
נארוטאוויטשא 30 טעל. 114-75

לעזט און אבאנירט דאס „לאדזער טאגעבלאט".

לאדזער טאגעבלאט

דצועד רעקטאר נעמט-אן פון 6 ביז 7 אין אווענד
נישט בעשטעלטע מאנוסקריפטען ווערען נישט צוריקגעשיקט.

אדרעס: Lodzer Tageblat", Łódź, Piotrkowska 16 Skrz. poczt. 16
טעלעפאנען: רעדאקציע 100-57, אדמיניסטראציע 100-47

די וויכטיגקייט פון שקל ביי דער איצטיגער סיטואציע

איך וואלט נישט געוואלט ארייןפאלען אין א טאן פון אנ׳אפעל, אין סטיל פון אנ׳אויפרוף און פענוצען שטארקע ווערטער און פערבלופענדע ארגומענטען, כדי אויסצופועל׳ן ביי יודען, אז זיי זאלען קויפען דעם שקל. עס טרעפט, אז מען גלויבט פשוט נישט אין „שטארקע" ווערטער. אויב עס איז אמת, אז א ווארט פערגעהט, זענען די „שטארקע" ווערטער נארנישט קיין „מורינו", פערקעהרט, ...

אבער דער פלוינקעפעלדונגער קאלא גיאל-אטט האט פון דעם ראזוגען רבי געלד נישט ארויסגעצויגען די געהעריגע קאנסעקווענצען און האט טראץ אלעם ארויסגעגעבען א נארישען, פערדעמערישען, שענדליכען און לונגערישען „וועט בוך". דער פארלאמענט האט דאס גאנץ דינטליך געטאדעלט. דאס יודישע פאלק איז אויפגעקאכט געווארען. פאספולר׳ן איז דאן מעהר נישט אונפערגעלונען, ...

פראפ. איינשטיין
וועגען נאציאנאליזם און אינטערנאציאנאליזם

פאסאדינא (יט"א) נאך דעם ווי פראפ. איינשטיין איז אנגעקומען קיין פאסאדינא, וואו ער וועט פערבלייבען איניגע חדשים צייט, פרי דורכצופיה־רען וויסענשאפטליכע פארשונגען אינ׳ם גרויסען אבסערוואטאריום „מאונט וויל־סאן", האט ער אויפגענומען פארשטע־הער פון דער פרעסע, וועלכע האבען דעם גרויסען יודישען געלעהרטען גע־שטעלט פערשידענע פראגען.

איינער פון די זשורנאליסטען האט געפרעגט פראפ. איינשטיין, ווי אזוי ער קאן פעראייניגען דאס שטיצען דעם אינטערנאציאנאליזם מיט דאס העלפען דער יודישע נאציאנאלע היים?

פראפ. איינשטיין האט געענטפערט:

— אינטערנאציאנאליזם הייסט כלל נישט פערניכטען דאס אינדיווידועלע. פארוואס זאל א פאלק זיין מחויב אויפ־הערען פלעגען זיינע טראדיציעס? פאר וואס זאלען די יודען פערגעסען זייער פערגאנגענהייט?

די יודישע אימיגראציע אין קאנאדע

מאנטרעאל, (יט"א) לויט די סטאטיסטישע ציפערן פון דער „יודי־שער געזעלשאפט צו שטיצען די אימי־גראנטען", זענען אין משך פון די לעצ־טע 5 חדשים אנגעקומען קיין קאנאדע 1923 יודישע אימיגראנטען. אין 74 פאלען איז געלונגען מבטל צו מאכען בעשלוסען נישט ארייןלאזען קיין קאנא־דע איינצעלנע אימיגראנטען. אין משך פון דער זעלבער צייט זענען 7 יודען דעפארטירט געווארען פון לאנד. צוליב די אימיגראציע בעגרענצונגען וואס זע־נען איצט איינגעפיהרט געווארען, ווערט די צאהל אריינגעקומענע אין לאנד נייע יודישע אימיגראנטען כסדר קלענער. די גילטיגקייט פון די פריהערע ארויסגעגע־בענע איינרייזע ערלויבנישען ענדיגט זיך אין פעברואר מאנאט 1931 יאהר.

—=0§0=—

ווי שטארק איז סטאלין און ווי זיכער איז זיין מאכט?

די שטימונגען ביי די רוסישע ארבייטער. — די אומצופרידענהייט ווערט דערשטיקט מיט גוואלט-מיטלען. — דער אומצוטרוי צו דער רויטער ארמעע. — די אלמעכטיגע געהיים־פאליציי און איהרע שפיאנען. — מען גרייט זיך צו א מלחמה און מען ציטערט פאר איהר

פון **שאול גינזבורג**, לאנגיעהריגער רעדאקטאר פון פעטערבורגער „פריינד"

III.

ווי האלט עס איצט מיט דער רויטער ארמעע, אויף וועלכער אנדערע לייגען איצט די האפנונג, אז פון איהר וועט קו־מען דער סוף פון סטאלינ׳ס הערשאפט? דאס רוסישע מיליטער פלעגט שטענדיג געשאפען ווערען דערהויפט פון דער דאר־פישער בעפעלקערונג; און אויך איצט איז דער „רויטער סאלדאט" ...

ארבייטער.

די בעשטימונג פון יעדען מיליטער איז: צו בעשיצען די עקזיסטירענדע מאכט, אבער מיליטער איז טמילא א פערטיג געגעבענע, גרויסע ארגאניזאציע וואס א מענש מיט א גרויסער פאפולא־ריטעט אין די מיליטערישע קרייזען קאן, ביי געוויסע אומשטענדען, אויסנוצען ...

טראצקי האט זיך אין זיין צייט נישט ענטשלאסען.

די שרעק פאר א מלחמה

די גרעסטע און גרעסטע געלעגענהייט צו איבערקעהרעניש קאן, נאטירליך, געבען די קריגס-צייט. די סאוויעטישע מאכט גרייט זיך מיט אימפעט צו דער ...

...

אויך איצט רופט מען אן עטליכע פאפולערע סאוויעטישע גענעראלען, וואס זענען סטאלינ׳ס פערמאסקירטע געגנער און שטרעבען צו דער מאכט. און עס איז נישט אויסגעשלאסען די מעגליכקייט אז עמיצער פון זיי זאל ביי פאסיגע אומשטענדען בענעהן דאס, אויף וואס ...

... לויפט מען נישט צו פערזיצען זיך לאנג אויף זייערע שטעלעס; מען וויל נישט, אז זיי זאלען בעוואקסען ווערען מיט אנ־העגנער, מיט איבערגעגעבענע לייט, און דערויבער פיהרט מען זיי געוועהנליך ארי־בער נאך א געוויסער צייט אין אנ׳אנדער ארט, נישט ערלויבענדיג זיי דערביי מיט צונעהמען אהין זייערע נאהענטסטע מיט ...

קעניג קארל פון רומעניען איז שוין פטור געווארן דעם קלאפאט פון זיינע ווייבער

נאך 100 טויזענד פונט האבען איהם זיינט פריהערדיגע געליבטע בעפרייט פון זיינע פליכטען אלס מאן.

דער רומענישער קעניג קארל, ווייזט אויס, הויבט שוין אן צו ווערען „סטא־טעטשנע" און ער בעמיהט זיך צו ליק־ווידירען זיינע ליבעס-אוואנטורעס פון די פריהערדיגע צייטען. ווען ער האט נאכנישט געטראגען „דאס שווערע הו־מעל פון מאנאמאך", נאך ער איז געווען א פרעהליכער און זארגלאזער קרוינ־פרינץ.

ווענען זיין ערשטער ליבעס-אוואנטורע ...

ער שוין געהאט פערגעסען, ער האט נאר געשיקט געלד, און פערשטעהט זיך כיד המלך, אז זי זאל האבען געגוג צו לעבען, אבער וואוינען מיט איהר האט ער שוין נישט געוואלט. אבער דאס איז נישט געווען צוליב דער ליבע צו זיין פרוי העלענא, נאר צו דער יודישער פרוי לו־פעסקו, מיט וועלכער ער האט זיך בעקענט א שטיקעל צייט פאר דער חתונה מיט דער גריכישער פרינצעסין. צוליב ...

זוהן, מירצעא, און אזוי כסדר האט זי טאג איין, טאג אויס באמבארדירט די עפענטליכע מיינונג, אז די וועלט זאל זיך אננעהמען איהר קושווערע.

די גאנצע וועלט האט געהאט א טעמע פון וואס צו חוזק׳ן. די רומענישע מלוכה מענער האט זיך אבער נישט געלאכט. דערציי איז נאך צוגעקומען דער פאקט, וואס אויך די צווייטע געליבטע פון קע־ניג קארל, מאדאם לופעסקו, האט אנ־...

...

דער קעניגליכער הויף האט געשוין אלץ אין דער וועלט אפצוריסען דעם פערליבטען קרוינפרינץ פון זיין פרוי. צוליב דעם צוועק האט מען איהם צו־גויפגעפיהרט מיט דער גריכישער פרינ־צעסין העלענא און אין א פאר חדשים ארום האט קארל מיט איהר חתונה גע־האט. כיין גליק האט איהם אבער דאס צוזאמענלעבען מיט דער נייער פרוי נים געברענגט. אמת, אז זיין לאמבריגא האט ...

... וועלכע זאגען זיך אפ יעטוועדער שי־כות מיט א"י.

דעם ראזוגען אמת, וואס עס ווייס יעדער פון אונז, מוזען מיר איצט פעסט שטעלען מיט אנ׳עפעקטיווער צאהל. קיין אנדער אופן איז נישט פערהאן. און דעריבער איז איצט דער שקל אזוי נויטיג און וויכטיג.

ד"ר יהושע טהאן.

... ריכטונגען און נישט-עהרליכען אויספיה־רען דעם מאנדאט. זי האט בעקומען א פארנאורף פון א קאמפעטענטער קאר־פאראציע, און זי האט זיך אינטערעסיר־טען, און דאס בעדייט, אז ענגלאנד האט זיך איבערצייגט, אז אינגאנצען איינבע־שטראפט וועט איהר נישט אנגעהן דער „האנדעל" מיט׳ן יודישען ארץ-ישראל, פאר וועלכען זי האט זיך געוואלט קוי־פען די אראבער פון אגריען.

די אקציע צוריקצושיקען די אנוסים צום יודענטום

סאלאניקי, (יט"א)

דער סאלאניקער רב הרב ברוך בן־גב, וועלכער איז אפגעפאהרען קיין פארטוגאל, לויט׳ן אויפטראג פון אמ־סטערדאמער קאמיטעט צו העלפען די אנוסים (מאראנען) צוריקקעהרען צום יו־דענטום, האט פון דער פארטוגעזישער שטאט אפארטא צוגעשיקט פאלגענדע ידיעות:

אין פארטא וואוינען איצט 7 פאמילי־יעס פון פוילישע יודען און 12 פאמילי־יעס געוועזענע מאראנען, וועלכע זענען ...

געווארען יודען און האבען זיך געלאזט מיל זמן. זיי בילדען צוזאמען א קליינע יודישע קהלה. גרויסע האפנונגען ווערט געלעגט אויף א גרופע פון 7 מאראנען, וועלכע בילדען זיך איצט כדי צו ווערען רבנים און צו דעם צוועק האבען זיי גע־גרינדעט א ישיבה אנגערופען נאמען „ראש פני". די דאזיגע קאנדידאטען אויף רבנים שטאמען פון פערשידענע שטעט אין צפון-דרום-פארטוגאל, וואו עס וואוינען פיל קינדער פון די אמא־ליגע אנוסים. נאך דעם ווי זיי וועלען ...

ענדיגען די ישיבה, וועלען זיי זיך צו־ריקקעהרען אין זייערע וואוינונגס-ער־טער, כדי פערשפרייטען די יסודות פון יודישען דת צווישען זייערע ברידער און שוועסטער, וועלכע ווילען צוריק ווע־רען יודען. די תלמידים פון דער ישיבה האבען זיך שוין אויסגעלערנט אביסעל העבראיש און אונטער דער אנפיהרונג פון ראש-הישיבה הרב בן-יעקב לערנען זיי זיך איצט חומש און יודישע תפלות.

—:0:—

... אין א ווירקליכקייט.

דער שליסעל צום ערפאלג

איז אנ׳אנאנס אין „לאדזער טאגעבלאט"

ל'אָדז	דינסטאָג
30. דעצ. 1930	י'
זון אויפג. 7.49	טבת תרצ"א
זון אונטערג. 2.08	פ' ויחי

טאָג-כראָניק

רעגיסטראַציע
אויף סוחלען-שטיצע

היינט איז דער לעצטער טאָג פון דער רעגיסטראַציע אויף שטאָטישע בעהייצונגס־שטיצע פאַר אַרבעטסלאָזע. ס'דאַרפען זיך רעגיסטרירען די, וועמענס נעמען הייבען זיך אָן מיט —

T, U, W, Z, Ż

שמוציגע הייזער

(מ) צוליב אַנטי־סאַניטאַרען צושטאַנד פון זייערע הייזער האָט די שטאָט סטאַראָסטווע בעשטראָפט מיט 5 ביז 50 זל. די הויזבעזיצער פון א גרויסע צאָהל הייזער אין לאָדז.

פון לאָדזער האַנדעלס־געריכט

—=0§0=—

2 נייע געריכטס־אויפזיכטן

(5) אין נאָוועמבער ד. י. האָט די פירמע „רופּסאַן און פּיינבערג" (פּיעטריקאָווער 71) דערלאַנגט א בויטע וועגען בעשטימען איהר א „נאַדזאָר". זינט 1923 עקזיסטירט די פירמע אלס אַקציען־געזעלשאַפט. די פירמע אַרבעט אויס און פערקויפט טעקסטיל־אַרטיקלען.

צוליב היזקות אין דער צייט פון קריזיס, איז די אונטערנעמונג געוואָרען פינאַנציעל פערענגט און זי האָט גע־מוזט אָפּשטעלען די צאָהלונגען.

פון בילאַנס איז צו זעהן, אַז א היפּש סך וועקסעל־אָבליגען און דער הויף פון 111,000 זל. בעטרעפט דער איבערגע־בליבענער ווערט פון די אַקטיוון, אָבער די פּאַסיווען 125,000 זל., ד. ה. מעהר ווי 50 פּראָצענט פון דער גאַנצער בילאַנס־סומע, וועלכע שליסט זיך מיט 240,000 זל. כמעט אַלע אַקטיוון בעשטעהען פון פּלוסיגען קאַפּיטאַל, און 50 פּראָצענט פון קאַפּיטאַל בילדען די רויה־שטאָפען, האַלב־פאַבריקאַטען און סחורות. די פירמע רעכענט צו סאַנירען די מאַטעריעלע לאַגע דורך פערקויפען דעם סחורה־לאַגער אויף לענגערע בעדינג־גונגען.

אויף דער לעצטער סעסיע האָט דאָס האַנדעלס־געריכט בעשטימט דער פירמע „רופּסאַן און פּיינבערג", ווי אויך איהרע מיטגליעדער דוד פּיינבערג און ליטמאַן רופּסאַן א „נאַדזאָר" אויף דריי חדשים.

אלס ריכטער־קאָמיסאַר איז בע־שטימט געוואָרען יוזעף יאַבלאָנסקי און אלס אויפזעהער דער סוחר ראובן עפּ־שטיין.

• • •

אָנהויב 1930 האָט די פירמע „אַפּרע־טור און פאַרבערײ — לעשנא" (לעשנא גאַס 39) אָפּגעגעבען א בויטע וועגען אָנערקענען איהר א געריכטס־אויפזיכט. ביז דער צייט פון קריזיס־אויסברוך האָט די פירמע גוט פּראָספּערירט און האָט גע'שמ'ט אין די לאָדזער אינדוסטריע־קרייזען אלס סאָלידע אונטערנעמונג. פאַר אַרבעטס־געלד איז מען שולדיג דער פירמע 85,850 זל. דער אומשטאַנד און נאָך אַנדערע סיבות האָבען גע־בראַכט די פירמע צו צאָהלונגס־שווע־ריגקייטען.

דער בילאַנס שליסט זיך מיט דער סומע 558,758 זל. די אַקטיוון זענען העכער פון די פּאַסיווען. דער סאַנאַציע־פּלאַן בעשטעהט אין אַנולירען 100 מיליאָנער זל. אָפענע חובות. נאָך אַזא סכום ערוואַרט די פירמע ביים דורכ־פיהרען א רעמאָנט.

די בויטע וועגען „נאַדזאָר" איז אָפּ־געוואָרפען געוואָרען צוליב דעם, וואָס איין בעל־חוב פון דער פירמע שמואל שטיינמאַן א מיט אינהאַבער פון דער פירמע איז שולדיג 94,969 זל. און די זשיראָ־גיבלינגא איז צו גרויס, און אז די פּאָזיציע פון 103,744 זל. בעשטעהט פון סחורות נישט פון דער פירמע, נאָר פון קליענטען.

אויף דעם אָפּזאָג האָט די פירמע אַפּעלירט. דאָס אַפּעלאַציע געריכט האָט אַנערקענט, אַז די צאָהלונגס־שוועריג־קייטען פון דער פירמע איז א פּועל יוצא נאָר פון קריזיס און אַז דער „נאַ־דזאָר" קען די פירמע ראַטעווען, — צוליב דעם איז דער אָפּזאָג פון „נאַ־דזאָר" פאַר דער „אַפּרעטור און שפּינע־רײַ לעשנא" אַנולירט געוואָרען בפּרט, אַז קיין שום קרעדיטאָר האָט גאָרנישט געהאַט געגען דעם.

דאָס לאָדזער האַנדעלס־געריכט האָט נאָכאַמאָל בעטראַכט די בויטע און דער „אַפּרעטור און פאַרבערײ לעשנא" יאָ אָנערקענט א געריכטס־אויפזיכט אויף 3 חדשים.

ריכטער־קאָמיסאַר איז יאַקוב פּעטער'ס, אויפזעהער די סוחרים י. הער־מאַן און דוד לאַנדוי.

—:0:—

פערטשאַדעט א פאַמיליע

(§) אויף נאָווא־זאַרזשעווסקאַ 7 איז די גאַנצע פאַמיליע קאָוואַלטשיק פער־טשאַדעט געוואָרען, פּאַגאָטאָוויע האָט אַלע פערטשאַדעטע דערמונטערט דורך אָנווענדען קינסטליכע לופט. דער סוואַנד איז ענטשטאַנען צוליב'ן פריהצייטיגען פערמאַכען די טירלעך פון איינגעהייצ־טען אויוועז.

ראַדיא פּראָגראַם

דינסטאָג 30 דעצעמבער

לאָדז (233,8) 1.58 שעה - צייכען, 12.05 גראַמאָפאָן פּליטען מוזיק. 13.15 פאָרלעזען פון טעגליכען פּראָגראַם ווי אויך קינאָ און טעאַטער רעפּערטואַר, 15.35 פּליה־רגע, 15.50 פאָרטראַג פון קאַטאָוויץ, 16.15 גראַמאָפאָן פּליטען מוזיק פון וואַרשאַ, 17.15 „קריזיס פון דער פּוילישער מיטעל־שולע" (טר. פון וואַרשאַ), 17.45 פּאָפּולערער סימ־פאָנישער קאָנצערט פון וואַרשאַווער פילהאַרמאָני־שען אָרקעסטער (טר. פון וואַרשאַ), 18.45 פּער־שידענעס, 19.30 קאָמוניקאַט פון דער לאָדזער האַנדעלס־קאַמער, און פאָרלעזען פון פּראָגראַם אויף מיטוואָך, 19.25 גראַמאָפאָן פּליטען פון וואַרשאַ, 19.35 ראַדיאָ־פּרעסע זשורנאַל פון וואַרשאַ, 19.50 טראַנסמיסיע פון וואַרשאַווער אָפּערע „אָרפעאוס אין גיהינום" (אָפּערעטע), דערנאָך „פּ.א.ט.", ווע־טער, פּאָליציי און ספּאָרט־קאָמוניקאַטען, ווי אויך רעטראַנסמיסיעס פון אויסלענדישע סטאַציעס.

פּראָטעסט
צו דער קהלה.

צו דער קהלה־פערוואַלטונג אין לאָדז איז געכטען אָנגעקומען פאָלגענדער פּראָ־טעסט מצד דער אומפּאַרטייאישער פראַקציע פון דער קהלה־פערוואַלטונג און קהלה־ראַט:

אין צוזאַמענהאַנג מיט דער ערקלערונג פון ה' מינצבערג אויף דער פער־וואַלטונגס־זיצונג פון 17. ד. ח. באשר ער אָנערקענט נישט דעם ה' ב. רום אלס פערטרעטער פון דער אומפּאַרטיי־אישער פראַקציע, — פּראָטעסטירען מיר שאַרף געגען דער דאָזיגער האַנדלונג מיר ערקלערען, אַז ה' ב. רום פערטרעט אונזער פראַקציע די גאַנצע צייט און ער וועט אויך ווייטער זי פערטרעטען.

דעם פּראָטעסט האָבען אונטערגעשריבען די ה"ה ש. בורזינגער, י. מ. וואָי־דיסלאַווסקי, שמחה אוגערבויב, לייבוש ראָזענבערג, מענדעל מאָטאָוויער.

קליינער פעליעטאָן.

די בייקע

„די מאַמע איז געפאָהרען קיין באַלטע,
די מאַמע איז געפאָהרען קיין באַלטע,
האָט זי מיר מיטגעבראַכט א בייקע
האָט זי מיר מיטגעבראַכט א בייקע".

דער „דזשאַדעק" איז געפאָהרען אויף דער מאַדעראַ און וועג האָט ער פאַר אונז, יודען, איינגעהאַנדעלט אַ מציאה —אַנגאָלאַ. אַ קאָלאָניע אין פּאָרטוגאַל. געפאָהרען איז ער קיין באַלטע־און מיטברענגען וועט ער אַ „בייקע"...

פאַר דערוואַקסענע מענשען איז אַ „בייקע" אַ שעהן מעשה'לע פאַר קינ־דער. פאַר „נישט דערוואַקסענע" איז אַ „בייקע" אַ געשעהעניש, און דערצעהלט־מען פאַר קינדער אַ „בייקע", איז עס ביי זיי תורת לאָקשען.

מיר מיינען עס אַקעגען דער פּרעסע פון אַ געוויסען מין. אייניגע יודישע צייטונגען האָבען די מעשה אַנגאָלאַ איבערדערצעהלט אַלס אַ „בייקע". איין „צייטונג" האָט אָבער אין דער „בייקע" דערזעהען די „גאולה", אַ פאָלקס־דער־לעזונג — זאָל עס איהר וואויל בעקו־מען!...

אַבי געזאָרגט זיך. אַבי נעדאַגה'ט. שלעכטע צייטען. קריזיס. נישטאָ, וואו־הין צו עמיגרירען. נישט גע'דאָגה'ט, ברודער. דער „פּאָליטיקער" פון דער דערמאָנטער „צייטונג" זאָרגט שוין פאַר אונז — איהר קאָנט אייך אויף איהם פערלאָזען...

— נישט מעהר

די מאַמע איז געפאָהרען קיין באַל־טע, האָט זי מיטגעבראַכט אַ בייקע...

—זשאַן—

וועלט-בערימטער שאַך-מייסטער
עקיבא רובינשטיין קומט קיין לאָדז

(§) זונטאָג אָוונד איז אין לאָדזער שאַך - קלוב פערענדיגט געוואָרען דער שאַך־מעטש צווישען לאָדזער שאַך־מייס־טער טעאָדאָר ראָגאָדזשינסקי און דעם וואַרשאַווער שאַך־מייסטער קאַזשימיעזש מאַקאַרטשיק. דער מעטש האָט געדויערט אייניגע טעג. זיי האָבען געשפּילט 8 פּאַרטיעס. דער ענדגילטיגער רעזולטאַט פאַר'ן וואַרשאַווער מייסטער איז פּלוס 4 און אַ האַלבס; פאַר מייסטער פון לאָדז פּלוס 3 און אַ האַלבס. ערשט די לעצטע פּאַרטיע האָט דעצידירט אין זיג פון וואַרשאַווער מייסטער מאַקאַר־טשיק. איצט ערוואַרט די לאָדזער שאַך־ליבהאָבער אַ נייע געשעהעניש. אָנהויב יאַנואַר קומט קיין לאָדז דער גרויס־מייסטער פון דער שאַך - קונסט עקיבא רובינשטיין און דאָ וועט אויפטרעטען אין צוויי סעאַנסען.

עקיבא רובינשטיין האָט צוזאַמען מיט'ן פּוילישען שאַך - מייסטער פּזשע־פיורקא אין האַמבורג ערוואָרבען פאַר דער פּוילישער שאַך־רעפּרעזענטאַנץ די וועלט - מייסטערשאַפט אין דער פאָרם פון „פעלקער-בעכער".

וואָס איז דאָס „Togal"?

„טאָגאַל"־טאַבלעטקעס זענען אַ ווירק־זאַם מיטעל געגען רעוומאַטיזם, פּאָדאַג־רע, גריפּע, נערוועז־שמערצען און קאָפּ־וועהטאָג, מיגרענע און פערקיהלונגען. מאַכט אייך נישט אַליין קיין היזק בענוצענדיג אַנדערע מינדערווערטיגע מיט־לען.

לויט אַ רעיענטאַלער בעשטעטיגונג פון העכער 6000 דאָקטוירים האָבען אויס־געדריקט זייער אָנערקענונג פאַר דער ווירקזאַמקייט פון טאָגאַל, צו בעקומען אין אַלע אַפּטייקען רעגיסטרירט אונ־טער'ן נומער 1364 פּרייז 2 זלאָטים.

פאָטער דערוואָרגט זיין ניי-געבוירען קינד
ווען דאָס ווייב שטאַרבט איז קימפּעט

באַלכאַטאָווער ראַוויצקי האָט געהאַט מעדלעך. ער האָט געחלומ'ט, אַז דאָס ווייב זאָל אוהם געבוירען א יונגעל, דאַן וואָלט ער געווען גליקליך. זיין געבעט איז דערהערט געוואָרען און דאָס ווייב איז געלעגען געוואָרען מיט א יונגעל.

אָבער אין קימפּעט איז די ווייבעלע געשטאָרבען. דער טרויער פון מאַן איז צוריבען געוואָרען פון איבערפלוס פאָ־טערליכען גליק, וואָס דאָס קינד האָט אוהם געבראַכט. ווען די פרוי איז גע־לעגען אין טרומנע, האָט דער פאָטער אזוי אַרומגעטאַנצט פאַר פרייד אַרום קינד, אַז די קרובים און שכנים האָבען אוהם געזודעלט דערפאַר.

אַז דאָס ווייב איז בעגראָבען געוואָרען און ראַוויצקי איז אַליין געבליבען מיט'ן יונגעלע, האָט ער עס אַזוי געשאָ־קעלט און געצערטעלט, אַז ער איז אַזש משוגע געוואָרען פון פרייד. דאָס משו־געת איז אָבער נישט געווען קיין צוגעמאַכט'ס. ראַוויצקי האָט בעקומען ווילדע פרייד־ און משוגעת־אַנפאַלען, און נעמענדיג דאָס פּיצעל קינד אויף די הענד, האָט ער עס דערוואָרגען.

אַז דאָס טויטע קעפּעל האָט שוין גע־באַמבעלט אויפ'ן העלזעל, איז ער בייגע־באַמבעלט אויפ'ן העלזעל, איז מיט'ן בליי מיט א געוואַלד. די פויערים זענען זיך צוזאַמענגעלאָפען, געזעהן וואָס מיט דעם מענש האָט פּאַסירט, און האָבען אוהם געפיהרט קיין לאָדז אין משוגעים־הויז אַריין.

זאַל פון פילהאַרמאַניע
20 נאַרוטאָוויטשאַ 20

פרייטאָג, דעם 2־טען יאַנואַר 8.30 אָוונט

חיה'לע גראָבער

געוו. שוישפּילערין פון „הבימה"

אין **ליעד און דראַמע**

קינדער־לידער / פאָלקס־בילדער / גאַסען־ און גנבים־לידער

חסידישע נגונים

ביים קלאַוויר: **איגנאַצי ראָזענבאַום.**

בילעטען צו בעקומען אין זאַל פון פילהאַרמאָניע.

א בינטעל אונגליקען
פון לאָדזער פּאָגאָטאָוויע

(§) זינט די שטאָטישע פּאָגאָטאָוויע אין לאָדז עקזיסטירט האָט זי ביז'ן 1. דעצעמבער ד. י. ערטיילט הילף אין 117,247 פאַלען. בלויז אין חודש נאָ־וועמבער ד. י. איז די פּאָגאָטאָוויע אַרויס־גערופען געוואָרען צו 608 אומגליקס־פאַלען. דערביי זענען אין נאָוועמבער [illegible] 38 פאַלען פון פערגוואַלטיגונג, 12 פאַלען פון שנעון־אַטאַקען, 23 איבערפאָהרונגען, 33 זעלבסטמאָרדען, 2 פאַלען פון חלשות צוליב הונגער, 22 מעסער שטעכערייען און נאָך אַנדערע צרות.

די פרוי
(ראָמאַן)
פון א. י. גראָדזענסקי

(40־טע פאָרטזעצונג)

ווען רייזעל האָט זיך צו איהר אַריינגעקליבען, האָט זיך צוזאַמען מיט דער יודישער מעדעל אַריינגעקליבען צו איהר אַנ'אומרו. דאָס איז געווען א שווערע בענקעניש פאַר איהר, זי — א געוועזענע יודישע טאָכטער און רייזעל — א יודיש מעדעל. אינגיכען אָבער האָט זי זיך צוגעוואוינט און זי איז מיט רייזלען געוואָרען אינטים. איהר האָט געצויגען צו דער יודישער מעדעל. זי איז דייך אַליין אַמאָל געווען אַזאַ.

רייזעל פלעגט זיך צוהערען מיט אינטערעס צו די שמועסען פון די געסט. זיי האָבען גערעדט וועגען הויכע מאַטעריעס. דאָס איז געווען פאַר איהר א נייע ענטדעקונג. פון זייערע שמועסען האָט געוועהט מיט עפּעס סודות'דיגעס, מיט זאַכען צוציהענדיגעס, וואָס זי האָט ביז־אַהער נישט געוואוסט. עס האָט אין איהר געוועקט נייגעריגקייט.

רייזלען איז נישט שווער געווען צו דערקענען צווישען די געסט א פּאָר חשודיגע נעז — יודען. זיי האָבען זיך בעזונדער'ס אויסגעטיילט מיט זייערע נערוועזע בעוועגונגען, מיט זייער פייערדיגען רעדען מיט ברען און מיט זייערע העכערע קולות.

אויסגעהענדיג פלעגען זיי איבערלאָזען נאָך זיך א רויך, אַנגעוואָרפענע, אויסגערויכערטע פּאַפּיראָסען אויפ'ן טיש און ליידיגע גלעזער טיי. אָפט פלעגט רייזעל אויך מיטגעהן. זיי פלעגען זיך צו־רוקערען שבעט, נאָך א לאַנגען אַרומ־שפּאַצירען איבער די בעלויכטענע ברייטע טראָטואַרען. סטעפּאַ סעמיאָנאָוונא פלעגט שוין ליגען אין בעט אין איהר שלאָפצימער, וואו יערמאָלענקאָ פלעגט זיך ארומגעוועבן, ווי א פערשפּעטיגטער. און רייזעל פלעגט אויך אזוי שטיל אַוועק צו זיך און צימערעל.

זי האָט איבערגעלעבט א בעהאַלטענעם פאַרגעפיהל פון עפּעס אומפאַרמיידלעכעס: זי האָט זיך נישט בעדאַרפט ארומציהען אהער אין דעם דאָזיגען שטילען הויז, און דער דאָזיגער גויאישער פאַמיליע, צו וואָס? זי האָט שוין בעמערקט אַז צווישען סטעפּאַ סעמיאָנאָוונא'ן און יערמאָלענקאָ איז נישט אַלץ אין אָרדנונג. טאָ וואָס זאָל זי זיך נאָך אַריינמישען אינמיטען און זייער פאַמיליע? גיין, מען מוז פון דאַנען וואָס גיכער זיך ארויסקלייבען, — האָט זי געטראַכט.

פון פראָנט זענען אָנגעקומען אַלץ מעהר בעאומרוהיגענדיגע ידיעות. דער רוסישער חייל ווערט כסדר געשלאָגען און די דייטשען רוקען זיך פאָרויס. אויך פון פעטראָגראַד זענען אָנגעקומען עפּעס מאָדנע ידיעות. אין דומע האָט מען געהאַלטען שאַרפע רעדעס. די שטימונג איז וואָס ווייטער געוואָרען א נערוועזע.

יערמאָלענקאָ איז מאָבילוזירט געוואָרען. אַנ'אַנגעטוגענער און אָפיצירען־כליידער האָט ער זיך געקליבען אויפ'ן פראָנט. א טאָג פאַר'ן אָפּפאָהרען אויפ'ן פראָנט האָבען זיך ווי תמיד פערזאַמעלט ביי אוהם געסט. דאָס מאָל האָט מען שוין פיל ווין געטרונקען און ביר [illegible] פען און ביז שפּעט אין דער נאַכט. דאָס מען זיך מיט אוהם געזעגנט:

— גייסט, ברודער'ל, זיך שלאָגען פאַר'ן פאָטערלאַנד, טאָ געזעגן־זשע, אַז מען מוז איינמאָל פאַר אַלעמאָל אויסראָטען די דאָזיגע מיאוסע מלחמה — האָט מען אוהם געקלאַפּט איבער'ן פּלייצע.

יערמאָלענקאָ האָט געזופט דעם ליקער און געשאָקעלט מיט'ן קאָפּ אין אַלע זייטען: — יע, יע, חברים...

און געשטייבעלט מיט די אַנגעטרונקענע אויגען סיי צו די געסט, סיי צום ווייב, סיי צו ראָזאַליאַ אַבראַמאָווגען.

ווען די פלעשלאך זענען שוין געשטאַנען אויסגעליידיגטע אויפ'ן טיש, האָבען זיך די געסט שפּעט אין דער נאַכט אויפגעהויבען פון טיש און זיך צוקושענדיג מיט יערמאָלענקאָ געזעגנט זיך פאַנאַנדערגעגאַנגען.

— לאָמיר זיי בעגלייטען — האָט זיך יערמאָלענקאָ געוואָנדען צו רייזלען.

יערמאָלענקאָ איז געווען אַנגעטאָן אין זיין אָפיצירען־אוניפאָרם, און זיינע גרויסע שווארצע גלאַנציגע שטיוול מיט שפּאָרען און ביים זייט איז אוהם געהאַנגען דער שווערד אין א ווייסען שניר.

גייענדיג צוריק האָט ער געהאַלטען רייזלען אונטער'ן אָרעם און איהר אַרומגערעדט:

— נישט גוט, ראָזאַליאַ אַבראַמאָווגאַ, מיט אונזער מדינה, נישט גוט, עפּעס א חולה...

און פאַרגעסענדיג זיך א ווייל איז ער איבער אויף אַנ'אַנדער טעמא:

— און מיין משפּחה־לעבען איז אויך נישט גוט. סטעפּאַניא סעמיאָנאָוונא בער שטייט מיך נישט... זי פערשטייט מיך נישט...

רייזעל האָט זיך דערפיהלט אומבאַקוועם, וואָס אינמיטען דערינען האָט זיך יערמאָלענקאָ צורעדט וועגען זיין פאַמיליע לעבען. זי האָט געפרובט בעפרייען איהר אָרעם פון אוהם, אָבער ער האָט נישט געלאָזט.

— לאָמיר ערגעץ אַריינגעהען, ראָזאַליאַ אַבראַמאָווגאַ, עס איז דאָך די לעצטע נאַכט. דער עולם אויף די גאַסען איז געווען שטילער. פון די ווענט האָבען געקוקט פערמאַכטע פענסטער מיט פינסטערע פענסטערס, נאָר וואו נישט וואו האָט אָפּגעשלאָגען ליכט. דאָס זענען געווען פערשפּעטיגטע קאַפעס, וואָס האָבען זיך שוין אויך געקליבען צו פערמאַכען זיך. ווען נישט ווען איז דורכגעלאָפען א נאַכט־מוזיקאַנט... א פערשפּעטיגטער אויטאָמאָביל, א דראָשקע, און די נאַכט האָט געהערשט שטילקייט.

יערמאָלענקאָ האָט געטוליעט זיך צו זיך די מעדעל. ער האָט אין דער נאַכט־שטילקייט געפילט איהר וואַרעמען אָטעם. די וואַרעמקייט האָט אוהם גערעגט [illegible] מח. און אוהם האָט זיך פערגעשטעלט, אז עס איז נאַריש צו געהען אונטער אויף מלחמה בעת עס זענען דאָ שיינע פרויען מיט רייצענדיגע לייבער, מיט רעגענדיגע ערדישע תענוגים... וואַרף אוועק א ווייב מיט קינדער, וואַרף אַוועק אַלעלע צערטלאַכע, גוטע וואוילע מעדלעך — און גיי ווער דערהרגעט. פאַרוואָס? פאַר וועמען? ווייל אזוי ווילט זיך דער קאַפּיטאַליסטישער געזעלשאַפט.

— מען דאַרף אהם אויסראָטען דעם פערשאָלטענעם קאַפּיטאַל, — האָט ער געריזשעט צו רייזלען, — עס איז א בלוט־דורשטיגע חיה רעה אַזאַ..

עס האָט זיך געהערט פון אוהם דער ריח פון אויסגעטרונקענע ליקער, וואָס האָט זיך אויסגעוועפט אין דער קילער נאַכט־לופט.

— קומט א היים. אייער ווייב וועט פאַראיבעל האָבען — האָט רייזעל צוגערעדט יערמאָלענקאָ'ן.

— געדענקט — האָט ער אונטערגעריזען ארויסגעוואָרפען.

און ווידער זענען זיי ווי תמיד אַריינגעגאַנגען צו זיך אין צימער.

רייזעל האָט זיך גיך אויסגעטאָן און זיך געלייגט אין בעט.

איהר איז געווען מאָדנע דער פערהאַלטען זיך פון יערמאָלענקאָ'ן. זי האָט געשפּירט, אַז זי מוז אַנ'עולה קעגען סטעפּאַניא סעמיאָנאָוונע, יענע ליגט איצט איינע אַליין אין בעט. שוין עטליכע יאָהר, געוויס, ווי יערמאָלענקאָ לעבט נישט מיט איהר. דאָס זאָגען עדות די קנייטשען אויף איהר שטערן. עפּעס א בעהאַלטענער סוד ליגט אין די דאָזיגע קנייטשען פון א פרויען שטערן. ער דערצעהלט פון אַוועקגעגאַנגענער יוגענד, מיט ליבע, מיט ליידענשאַפט, און פון אַנהויבענדיגען הארבסט, פון מידקייט און פערמאַטערטקייט פון לעבען, וואָס הויבט זיך ביי דער פרוי אָן פריער ווי ביים מאַן.

— דער מאַן איז גליקלעכער פון דער פרוי — טראַכט זיך רייזעל אויפ'ן געלעגער.

אָט איז יערמאָלענקאָ איצט פערציג יאָהר אַלט און וויפיל האָט ער נאָך אין זיך מענערישע ענערגיע, מענערישע שיינקייט און צוציאונגס־קראַפט.

— פאַרוואָס איז עס אַזאַ אונטערשייד צווישען מאַן און פרוי?.. — האָט זי ווייטער געטראַכט.

און ביי זיך אין שלאָפצימער איז געלעגען אין בעט יערמאָלענקאָ און כאָטש זיין קאָפּ האָט נאָך אַלץ געזוישט פון אויסגעטרונקענעם ליקער, האָט ער נישט געקענט איינשלאָפען און איז געלעגען אַנ'אומבעפרידיגטער. זיין הויכער, פולער, ברייטער פערציג־יאָהריגע גוף איז געווען שטאַרק אָנגעגאָסען און געברענט פון ליידענשאַפט. זיין גוף האָט שוין פינף יאָהר נישט געפילט זיין ווייבס גוף און ער האָט געשפּירט א בענקשאַפט נאָך פרויען־לייב... די דאָזיגע בענקשאַפט האָט זיך איהם צוגאָסען אין אַלע גלידער. און מח האָט איהם געבראַכט א זינדיגע מחשבה וועגען דער יודישער מיידעל, וואָס געפינט זיך אין זיין הויז און וואָס שלאָפט אין א בעזונדער'ן חדר'ל אין איהר בעט, א יונגע און א ליידענשאַפטליכע. ער וואָלט צו איהר איצט געגאַנגען, אָבער ער טאָר נישט. און דער נעבעקענדיגער בעט ליגט זיין ווייב, ער האָט איהר דאָך אַמאָל אַזוי ליב געהאַט מיט'ן גאַנצען פייער פון זיין נשמה בעת ער איז געווען א סטודענט און זי א סטודענטין אויפ'ן יורידישען פאַקולטעט פון קיעווער אוניווערסיטעט. א שווערען מזל האָבען זיי די יודישע פרויען. זיי ווערען גיך אָפּגעלעבט. פאַרוואָס איז דאָס אַזוי?

(המשך קומט).

104־יעהריגער יוד פון לאדז קומט אויף „יענער וועלט" איז ציצה־כנפות

א מערקווירדיגע לויה פון אזא „יונגערמאנטשיק"

אויף אלט־שטאט אין באלוט איז נעכטען געווען א סענסאציע. אויף מלנאר־סקא־גאס איז א ביידעם־שטיבעל האט געלעבט צוזאמען מיט זיין ברודער א בן־תשעים, א געבויגענער אבער זשוואווער יוד, וועלכען מען האט גערופען דער „געהויקערטער לייב". דאס לעבען פון געהויקערטען ר' לייב איז פאר אלעמען געווען א רעטעניש, ווייל מען האט נישט געוואוסט, פון וואנען ער נעמט חיונה און וואו ער האט קרובים, קינדער? דער יונגערער ברודער זיינער איז שוין

א צובראכענער זקן און קוקט אלעמען אוים, אז די קינדער פון לאדז און אוים לאנד זאלען אוהם עפעס צוווארפען.

נאר בעת דער לויה איז דער סוד פון „געהויקערטען לייב" מיליוויז אויפ־געקלערט געווארען. דער פערשטארבע־נער, האט זיך ארויסגעשטעלט, איז אלט געווען 104 יאהר און האט זיך גע־פיהלט יונגער פון זיין באמת־יונגערן ברודער, מיט וועלכען ער האט גע־וואוינט צוזאמען, זינט דער יונגערער ברודער איז פער'אלמנ'ט געווארען.

דער 104־יעהריגער איז אין די יונגערע יאהרען געווען א פעהיגער סוחר, האט געטאן פלערלי מלאכות און האט אנגעזאמעלט אויף דער „שווארצער שעה" א „קנופעל", ־פון וועלכען ער האט זיך יאהרענלאנג גא־יז „סקלאדניג" געלעבט: נישט פערמעהלט צו עסען יע־דען טאג א פרישע זעמעל, צו יעדען שבת געהאט פיש און פלייש און איז בכלל געווען א ניכטערער העט פון זיין לאגע.

דערצו איז דער 104־יעהריגער אוועק אלס — יונגערמאן... ער איז פראסט און פשוט געשטארבען אלס בחור. „פאר גאט קומט ער און א ציצה־כנפות" — האבען פיל נייגעריגע מלוים, שפרינגענדיג אונטער דער עגלה שמעט לענדיג געשפאסט.

— ס'איז באמת א שאד, אז אזא יונגערמאן זאל די ערד קוהלען — האט אנ'אנדערער זיך געוואונצעלט

משה סטאווסקי קומט קיין לאדז

אין די נאהענטסטע טעג קומט קיין לאדז דער באקאנטער העברעאיש־יודי־שער שריפטשטעלער משה סטאווסקי פון ארץ ישראל. לכבוד דעם חשוב'ען גאסט ווערט צוגעגרייט א ספעציעלער קבלת־פנים.

די לייטונג פון פאלקס־אוניווערזיטעט ביי דער ציוני ארגאניזאציע ארדענט אין הינטיגען שבת, דעם 1. 3. א גרוי־סען סטאווסקי־אווענד. אין פראגראם: איינלייטונג — ה' משה ליזמאן, רעפע־ראט (יודיש) אויף ד. ט.: „דאס לעבען פון די אראבער — משה סטאווסקי, רעציטאציע פון אייגענע ווערק (הע־ברעאיש) — סטאווסקי.

דער אווענד וועט פארקומען אין ענגלישען זאל (אל. 1־טער מאי 2) שבת 8.30 אווענד.

דער בעזוך פון אנגעזעהענעם שריפט שטעלער און אגגזער שטאט וועט גע־וויס ארויסרופען ד געהעריגע פעראינ־טערעסירונג, בעזונדער'ס אין די קרייזען פון דער יודישער אינטעליגענץ און עס איז צו ערווארטען, אז דער סטאווסקי־אווענד וועט צאהלרייך בעזוכט ווערען.

א קאפראל שיסט א זעלנער

בלוט גיסט זיך צוליב א טענצערקע

די לאדזער זשאנדאמעריע האט נעכ־טען בעקומען א מיטטיילונג וועגען א בלוטיגען פאל, וואס האט פאסירט די פאר־לעצטע נאכט און דארף באלוטש־נא, ניט ווייט פון לאדז.

אין באלוטשנא האט ביי אפויער פער־בראכט און אורלויב דער זעלנער פאַ־לעסלאוו פיעטזשאק. לכבוד אוהם איז איינגעארדענט א הוליאנקע, אויף וועל־כער עס איז צווישען אנדערע געווען פערבעטען אויך דער קאפראל ווינצענטי מאדזשעיאווסקי.

נאך דער סעודה האבען זיך אנגע־הויבען טענץ. דער קאפראל האט גע־וואלט צונעמען א זעלנער זיין פארט־נערקע. פיעטזשאק האט זיך נישט גע־מאכט וויסען און האט ווייטער געטאנצט מיט זיין פרייליין. דער קאפראל איז דאן בייז געווארען, האט ארויסגענומען זיין רעוואלווער און געשאסען אין זעל־נער. יענער איז אפגעגאנגען אין בלוט און איז אין א שווערען צושטאנד גע־בראכט געווארען קיין לאדז. דער מער־דערישער קאפראל איז ארעסטירט.

איינגעשריבען אין גאלדענעם־בוך פון קרן־קימת

צוליב דער חנוכה־פייערונג, וואס איז פארגעקומען ביי דער פאמיליע פון אנ־געזעהענעם יודישען סוחר, ה' יעקב דע־גענשטיין, האט ה' דעגענשטיין און די אנוועזענדע געסט בעשלאסען אייננצו־שרייבען דאס יונגע פאר אין גאלדענעם בוך פון קרן קימת.

די בעטרעפענדע סומע איז אריינגע־טראגען געווארען אין די קאסע פון ק"ק און דאס הונגע נאץ. פאר־ביורא האט וועגען דעם תיכף מודיע געווען דעם הויפט דירעקטאריאט אין ירושלים און געבעטען ארויסצושיקען די נויטיגע פאר־מאלימעטען און צושיקען דעם דיפלאם פון ספר־הזהב.

פערוואונדעטער קאמיסאר וועט בלייבען לעבען

(§) דער געזונד־צושטאנד פון שווער־פערוואונדעטען קאמיסאר ווילטשינסקי, וועלכער האט צוליב אונפארזיכטיגקייט אליין זיך געשאסען מיט אייגענעם רע־וואלווער, פערבעסערט זיך. אויב עס וועלען נישט איינטרעטען קיין קאמפלי־קאציעס, וועט ער בלייבען לעבען. נאר צו פאליציייאישער ארבייט וועט ער שוין נישט פעהיג זיין. ער וועט איבער־געטראגען ווערען אין עמעריטור. ער דינט שוין אין דער פאליציי 22 יאהרען.

מאסקעו־באל

פון „רויטע קרייץ"

דער לאדזער „רויטער קרייץ" אר־רענט אין קומענדיגען שבת אין לאָ־דזער „פילהארמאניע" א גראנדיעזען מאסקען־באל מיט פיל טורפריזען און א יס ארטיסטישע אטראקציעס.

די פייערונגען

אין „אהל יעקב"

די פייערונגען, וואס ווערען איינגעאר־דענט יעדען שבת פאר דער יוגענד דורכ'ן ועד פון „אהל יעקב", ווערען וואס אמאל מעהר פאפולער און ציהען צו א גרויסען עולם. צו דער לעצטער פייערונג מערגאנענעם פריטאג, צו קבלת־שבת, איז געקומען אזא גרויסער עולם, אז א סך האבען געמוזט אוועק־געהן, נישט קאנענדיג זיך אריינבעקומען זיך און שוהל. דער זעהר גלענצענדער רעפעראט פון ד"ר ירמיהו פרענקעל איבער רעליגיע און יודישע עטיק האט שטארק אויסגענומען ביים עולם און איז אויסגעהערט געווארען מיט גרויס אויפמערקזאמקייט, אבער עס וואלט כדאי געווען, אז די פרעלעגענטען זא־לען זיך בעמיהען רעדען אביסעל מעהר פאפולערער, כדי די רעפעראטען זאלען זיין צוגענגליך אויך פאר ברייטערע מאַסען.

—=0§0=—

פון ראפינאט

די ברידער בערול און לייזער עסגאל, וואס האבען קרובים אין האלופיציע (דיסנער קרייז) ווערען געבעטען צו קו־מען צו הרב סג"ל פאלודניאווא 25 ווע־גען זייערע אייגענע אינטערעסען פון 10 ביז 11 פריה.

אנ'אכזריות'דיגע טאכטער

(ב) פאר שלאגען איהר מוטער מיט א שפאדעל איבער'ן קאפ איז לידיא גערגאט פון אלעקסאנדער פער'מישפט געווארען אויף 3 חדשים תפיסה.

נאכט־דיזשורע אין די אפטייקען

ס. עפשטיין, פעטריקאווער 225; מ. באַרטאשעווסקי, פעטריקאווער 95; מ. ראזענבלום, צגיעלנאַ 12; גארפיין, ווכאדניא 54; י. פאַטראוסקי, גלאוו־מיעיסקא 15.

טעאטער און קונסט

—:0:—

בענעפיס פון פאול באראטאוו

היינט געזעגענט זיך דער קינסטלער מיטן לאדזער טעאטער־עולם

דער בעריהמטער טעאטער־קינסטלער פאול באראטאוו פער־לאזט שוין היינט לאדז. מען מוז מודה זיין, אז א דאנק באראטאוון האבען מיר אין לאדז לעצטענס געהאט אנ'ערשטקלאסיגען טעא־טער־ סעזאן. סך־הכל עטליכע וואכען און דאך האט ער אונז געגעבען א רייה הערליכע פאר־שטעלונגען, ווי סטרינבערג'ס „פא־טער", טאלער'ס „הינקערמאן", גארדינ'ס „דער פרעמדער", שלום אש'ס „גאט פון נקמה", פרידמאנ'ס „יא א מאן — נישט א מאן".

באראטאוו האט מיט א כיון אויסגענוצט אזא פערשידענארטי־גען רעפערטואר, כדי זיך צו בע־ווייזען פארן לאדזער עולם און זיין גאנצער גרויסקייט, ער האט טאקע בעקומען די אנערקענונג און פערעהרונג פון אלע, וועלכע הא־בען איהם בעוואונדערט.

היינט שפילט באראטאוו דאס לעצ־טע מאל אין לאדז. צו זיין געזעגענונג טרעט ער ארויס אין א נייער פיעסע אין י. ד. בערקאוויטש'ס דראמא „די שטים פון בלוט". אין דער פיעסע קרעי־אירט דער קינסטלער איינע פון זיינע בעסטע ראלען. באראטאוו וויל אזוי ארום פערגרעסערען דעם איינדרוק, וועלכען ער האט געשלאגען אין לאדז.

—=0§0=—

די „בנות־ישראל" ראיאן־קאנפערענץ אין פאביאניץ

א רעזאלוציע, אז יודישע טעכטער זאלען איז דער עפענטליכקייט רעדען נאר יודיש

פ א ב י א נ י ץ (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט), נעכטען 6 אוו. האט זיך אין היגען בארדטס זאל געע־פענט א ראיאן־קאנפערענץ פון „בנות ישראל" פון לאדזער וואיעוואודזטווא. אין קאנפערענץ נעמען אנטייל 150 דע־לעגאטען. די קאנפערענץ עפענט די לעהרערין טשערניאק. וועלכע לאדענט איין אלס עהרען־פרעזעסין פרוי שרה שענירער פון קראקא. פרעזעסין פון דער קאנפערענץ איז הרבנית חיה אל־טער פון פאביאניץ – אין פרעזידיום – פרוי ווייסקוהל פרוי גרינשטיין (פאב־יאניץ), פרוי גליקסמאן (לאדז), פרוי טענענבוים (ראדאמסק).

די ערשטע בעגריסט מצד די פאביא־ניצער בנות ישראל פרוי וויינבערג, אין נאמען יונג פעראיין „בתיה" רעדט פרוי וואסקוהל,. מצד „בית יעקב" שי־לערינס – פרוי אייזמאן.

דערויף ווערען פארגעלעזען די אנ־גענומענע בעגרוסונגען פון ד"ר נאטאן בירנבוים, בערלין פון פראפ. ד"ר שלמה בירענבוים האמבורג, פון „קרן־התורה"־צענטראלע, ווין, פון וועלט פערבאנד „שומרי־שבת" בערלין, פון „אגודה"־צענטראלע ווארשא – פון פרעזידענט פון אלוועלטליכען „אגודת־ישראל" פערבאנד ה' יעקב ראזענהיים, – פון די ענגלישע „אגודה"־צענטראלע גאד־מאן – פון שווייצארישע „אגודה"־צענ־טראלע ה' חיים ישראל אייז, ציריך, פון קראקאווער סעמינאר דאצענטען פרוי לאנסבערג פון „בית־יעקב"־צענ־טראלע ווארשא ה' אלי' ארלעאן – פון „קרן־התורה" ד"ר יאקובזאן האמבורג.

מינדליך האבען בעגריסט פון דער „אגודה"־צענטראלע ראטמאן קינסטעמן פאווער, פון לאדזער „אגודה" ראטמא־ליבערמאן, פון בית־יעקב שטערען.

9 א זייגער ביינאכט קומט אן א טעלעגראפישע בעגריסונג פון סיים דע־פוטאט הרב לעווין ריישא – וועלכע ווערט אנגענומען מיט גרויס ענטוזיאזים.

נאכן דורכלעזען די בעגריסונגען ווע־רען געלעזען דורך די דעלעגאטקעס בעריכטען פון זייערע שטעט. דאן גיט רעד. פרידענזאן אנ'אלגעמיינעם איבער־בליק איבער די בנות־ישראל בעוועגונג אין פוילען. דאס שלוס־ווארט האלט פרוי שענירער פון קראקא.

די צווייטע זיצונג הויבט זיך אן מאנטאג 10 א זייגער פריה די זיצונג עפענט פרוי שראדזקא פון לאסק. אויף דער טאג־ארדנונג דיסקוסיעס איבער רעד. פרידענזאנס בעריכט, עס נעמען אנטייל אין דער דיסקוסיע פרוי געלד־בלום (זדונסקא ־ וואליא), טראובע (פיעטרקאוו), איננעל (וויעלון), בערג־מאן (קאליש) קוטנער (סאכאטשאוו), שענירער (קראקא).

נאכדעם איז פארגעקומען א רעפע־ראט א. ד. ט. „אונזערע אויפגאבען", א רעפעראט „וועגען יודישקייט אין יו־דיש", געהאלטען דורך ה' ארלעאן, – א רעפעראט א. ד. ט. „די ארבייט פון בתיה־פערבאנד"

צווישען די אנגענומענע רעזאלוציעס איז אויך פאראן איינע, אז דאס במשך פון דריי חדשים מוזען אלע מיטגלידע־רינס פון „בנות ישראל" זיין פערפליכ־טעט צו רעדען אין דער עפענטליכקייט נאר יודיש.

ב. ג.

—:0:—

יודיש טעאטער „פילהארמאניע"
נארוטאוויטשא 20.

אונווידעררופליך די לעצטע געזעגנונגס־פארשטעלונג
פון בעריהמטען ארטיסט פון סטאניסלאווסקי'ס קונסט־טעאטער אין מאסקווא, פיסקאטאר־טעאטער אין בערלין, מאריס שווארצ'ס יודיש קונסט ־ טעאטער

פאול באראטאוו

היינט דינסטאג 9 אווענד פייערליכע געזעגנונגס־פארשטעלונג
בענעפיס פון בעריהמ־טען ארטיסט פאול באראטאוו
פרעמיערע! נאר דאס איינציגע מאל וועט זיך פאול באראטאוו בעווייזען דעם לאדזער עולם אין א גאנץ נייער קרעאציע

„די שטים פון בלוט"

דראמא אין 3 אקטען פון י. ד. בערקאוויטש, הויפטראל פאול באראטאוו.

היינט געזעגענט זיך פאול באראטאוו מיט'ן לאדזער טעאטער־עולם

ס'נעמען אנטייל: פרויען: מ. ראזען, ש. פלאום י. פלאום, מ. פאזנאנסקא. מענער: מ. אייזענבערג, ח. בראקארזש, י. גרינהויז, ב. גורוויטש, י. וויינבערג מ. מעלמאן, מ. פאזנאנסקי, א. קורץ, ה. פלאום. סופליאר מ. אייזענבערג.
בילעטען צו בעקומען אין קאסע פון „פילהארמאניע."

פערשאלטען בלוט

גרויסער שפאנענדער ראמאן פון דער היינטיגער צייט

(111 פארטזעצונג)

אין דער זעלבער צייט זענען די זשאנדארען אנגעקו־מען צום יאגד־פאווילאן.

זיי האבען קיינעם נישט בעגעגענט און זיי זענען גלייך אריין אינעווייניג.

— מ'זעהט עפעס קיינעם נישט. איך גלויב קוים... — האט זיך אנגערופען איינער פון די זשאנדארען.

— האסט דאך געהערט, דער מת געפינט זיך אין קע־לער. – האט אנ'אנדערער געענטפערט.

— וואו איז דער פערשוין? וואו איז ער אהינגע־קומען. דו ווייסט, וואס איך וועל דיר זאגען. איך האב נישט קיין גרויס צוטרויען צו דעם דאזיגען קירטען'ען. מיר דאכט זיך, אז ער וויל נקמה נעמען אן דעם וואלד־וועכטער בוי־מאן, – האט דער ערשטער זשאנדאר ווידער געזאגט.

— יא, דו ביזט נישט איינגאנצען אונגערעכט. איך האט שוין אויך וועגען דעם געטראכט. אבער דו מוזט צוגעבען: מיר קענען אנדערש נישט האנדלען. מיר מוזען דערווייל גלויבען אין דעם, וואס דער פערשוין האט דערצעהלט. מיר וועלען באלד זעהן, צי מיר וועלען אונטען געפינען דעם טויטען קערפער.

— אבער פארוואס איז דער פערשוין נישט דא? פאר־וואס איז ער נישט געקומען?

— דו מיינסט אפשר, אז ער האט אונז אפגעטון א שפיצעל. ס'קען זיין, אז ער ליגט נאך אלץ אין דער שענק און זויפט. איך וועל ארויסגעהן און א קוק טון, צי ער איז נישטא.

ביי די דאזיגע ווערטער איז דער זשאנדאר ארויס און גענומען ארומגעהן דעם פאווילאן, ארומקוקענדיג זיך אין אלע זייטען מיט פארשעדיגע אויגען. אבער עס איז נישט געווען צו זעהן קיינעמען.

א ביזער האט דער זשאנדאר געוואלט צוריק ארייני־געהן אין געביידע, אבער פלוצלינג האט ער דערהערט א פייף.

שנעל האט ער זיך אומגעקוקט. ער האט דערזעהן, ווי קירטען קומט אן און גרוסט מיט דעם הוט.

דער זשאנדאר האט זיך אפגעשטעלט.

עס איז ארויסגעקומען א צווייטער זשאנדאר.

— אט איז ער!

— יא, ער קומט.

אין דעם זעלבען מאמענט איז קירטען אנגעקומען צו דער טיר.

— ענטשולדיגט, מיינע הערען, וואס איך האב אייך א ביסעל אויפגעהאלטען. די מענשען נייגעריגע, וואס איך האב מיט אייך געהאט צו רעדען. נאטירליך האב איך זיי גארנישט געזאגט. איך האב דעריבער געמוזט אפווארטען א געלעגענהייט, ווען איך זאל מיך קענען אוועקשארען פון זיי. איך האב געמוזט אכטונג געבען, מ'זאל מיר נישט נאכ־קריכען... – האט קירטען זיך פערענטפערט.

— גוט. גוט. מיר זענען צופרידען, וואס איהר זענט דא. פיהרט אונז אין קעהלער אריין.

קירטען איז גלייך גרייט געווען.

די דריי מענער זענען אראפ אונטען. קירטען האט געמוזט עפענען די טיר מיט דעם קליינעם ברעכאייזען, וואס ער האט געהאט ביי זיך.

עס איז געווען שוין פינסטער, ווייל עס איז געווען נאהענט צו נאכט.

— עס איז דא לעדיג! – האט אויסגערופען א זשאנדאר.

— ווארט נאר, ווארט. מיר וועלען שוין דעם מת גע־פינען. זי מוז זיך דא געפינען. איך האב אליין געזעהן, ווי דער יעגער פעליקס האט זי דא אהערגעטראגען, – האט קירטען געענטפערט.

ביים שיין פון ליכט האבען די זשאנדארען דערקענט דעם טויטען קערפער פון א פרוי.

— ווירקליך, עס איז א פרוי — האט איין זשאנדאר א מורמעל געטון און זיך נאך טיפער אראפגעבויגען.

— הער, דער מת האלט שוין ביים צעפוילט ווערען, האט ער זיך אנגערופען,—מ'זעהט אבער נישט קיין שפורען פון א מארד.

— דאס וועט די אויספארשונג פעסטשטעלען, ער האט געקענט מיט די הענד זי דערשטיקען. איך זאג נישט, אז עס איז דורכאויס אזוי. אבער אנדערש האט עס נישט גע־קענט זיין. — האט קירטען געענטפערט.

די זשאנדארען האבען נישט געזאגט קיין ווארט.

נאך א פאר מינוט זענען זיי געשטאנען ביים טויטען קערפער, דאן האט זיך אנגערופען איינער.

— נו. גענוג. מיר געהען. איהר בעגלייט אונז, קיר־טען. אבער איהר וועט בלייבען א ביסעל הינטער אונז, ווען מיר וועלען אריינגעהן צום וואלד־וועכטער בוימאן אין שטוב.

— אזוי ווי איהר בעפעהלט, הער וואכמייסטער.

באלד האבען די זשאנדארען פערלאזען דעם קעהלער און זענען אוועק צום וואלד־וועכטער.

גראד דעמאלט זענען בוימאן און זיין זוהן צוריקגע־קומען פון וואלד און האבען זיך געמאכט בעקוועם אין דער היים.

בעת דער אלטער בוימאן האט זיך אוועקגעזעצט אויף א לעהן־שטוהל און אנגעשטאפט זיין ליולקע, האט זיך דער־הערט א קלאפ אין דער טיר.

— אריין!—האט הער בוימאן אויסגערופען און פעליקס און זיין מוטער האבען געווארפען א נייגעריגען בליק אויף דער טיר.

צו דער גרעסטער ערשטוינונג זענען אריינגעקומען צוויי זשאנדארען.

(פארטזעצונג קומט).

די עלעגאַנטסטע געזעלשאַפט אין לאָדזש
וועט אמבעסטען פערברענגען דעם טראַדיציאָנעלען

סילוועסטער-נאַכט

אין דעם שענסטען דעקאָרירטען זאַל פון (לוורע)
פּיעטריקאָווער 86 טעלעפ. 127-27 „Louvre"
פרעהליכקייט ביז אין דער פריה. ═══ נאָרמאַלע פּרייזען.
בעשטעלונגען אויף טישלעך נעמט אָן די דירעקציע.

Słuchawki, detektory, głośniki, aparaty odbiorcze
oraz **części radjo-elektrotechniczne** poleca

Inż. Juljusz Hamer

6-go Sierpnia 1, telefon 188-58

קינא
ZACHĘTA
זגיערזשער-גאַס 26.

היינט און ווייטערדיגע טעג!
הערליכער דאָפּעלט-פּראָגראַם אוים'ן נאָמען:

1) **די שוואַרצע דאָמינא**

אין די הויפּט-ראָלען:
Harry Liedtke אין זיין לעצטער קרעאַציע אין דער שעהנער שאמפּאַנישע קאָמעדיע.

אין איבריגע ראָלען האַנס יונקערמאַן ווערא שמיטערלעוו

2) **דער אַרויסרופער**

אין די הויפּט-ראָלען:
Milton Gils Betty Compson i Douglas Fairbanks

אָרקעסטער אונטער דער לייטונג פון ה' י. סטעפּאַנסקי
אָנפאַנג פון די סעאַנסען אין די וואָכען-טעג 4 אַ זייגער נאָכ-מיטאָג. — שבת, זונטאָג, און חגאות 12 אַ זייגער פאַרמיטאָג.
דער זאַל איז בעהייצט.

אין קורצען: **די שטערן-עסקאַדרע**

מעכאַנישע שלאָסעריי און ווייסעריי

J. Reder, Łódź

Konstantynowska 11 (róg Zachodniej)
כ'נעם אָן פערשידענע שלאָסעריי-אַרבייט און אויטאָגענישע שווייסונגען אונטער גאַראַנטיע.
פּריוואַט-וואוינונג גדאַנסקאַ 20, וו. 17.

לעזט!
אַכטונג! ═══ אַכטונג!

קאָנקורענץ-פּרייזען!

כדי צו ערמעגליכען די ברייטסטע קרייזען פון ג' פּובליקום צו בעקומען אַ בילינע און גוטע קינסטלערישע אויפנאַהמע' זענען די פּרייזען אין מיין פאָטאָגראַפישן אַנשטאַלט גצווארען פערקלענערט ווי:
12 שטיק (Express pictures) זל. 2
6 „ פּאָסט-פּאָטאָגראַפיעס „ 2
6 „ פּאָסט- „ ברוין „ 6
6 „ „ „ אויף זייד „ 8

אַכטונג צו אַ ½ טוץ ניידענע פּאָסט-פּאָטאָגראַפיעס גיט מען צו **אַכטונג**

אַן אָריגינעלען פּאָרטרעט בחנם!!

ס'ווערען אויך אויסגעפּערטיגט פּאָרטרעטען אין ראַהמען און אויך אַ פערקויף פון ראַהמען
קומט און איבערציַיגט אייך!
בעמ., ביי מיר צו בעקומען די אויפנאַהמע פון עספּעראַנטאָ-קאָנגרעס

מיט אַכטונג
„PARISIEN"
קונסט-אַנשטאַלט
פּראַנצישקאַנער 30.

מיט אַ רוהיג געוויסען

קענען מיר גאַראַנטירען,
דאס מעטאַל-בעטען, קינדער-וועג עלעך אַטראַצען פאַר האַלבענע בעטען לויט'ן מאָס פּאַטענט", וואַש-טישען און וויזש-מאַטשקעס אַמביליגסטען איז צו בעקומען אין
פאַבריקס-לאַגער

„Dobropol"

פּיעטריקאָווער 73 אין הויף, טעל. 158-61

אויפפאָדערונג.

דערמיט פאָדער איך אויף מיינע ג' קונדען צו בעצאָהלען פאַר צייטונגען אין משך פון 3 טעג. אין געגענפאַל וועל איך זיין געצוואונגען צו פערעפענטליכען די נעמען.

צייטונגס-פערשפּרייטער
פּיעטריקאָווער 10.

טוך- און קאָרט-לאַגער

Sz. Maroko, Łódź

נאָוואָמיעסקאַ 2 פּראָנט 1 שטאָק טעל. 15948
עמפּפעהלט צום ווינטער-סעזאָן אַ גרויסען אויסוואַהל פון די נייעסטע און בעסטע דאַמען- און מענער שטאָפען

צושניידער-שולע פאַר יוד. שניידער-מייסטער

וויכטיגע בעקאַנטמאַכונג פאַר דאַמען- און הערען-שניידער אין לאָדז און אומגעגענד.

ס'ווערט בעקאַנט געמאַכט פאַר די יודישע שניידער אין לאָדז, אַז פון 10 יאַנואַר 1931 ווערען אין לאָקאַל פון דער יודישער האַנדווערקער-צענטראַלע (זשעלאַנאַ 10a)

געעפענט צושניידער-קורסען

פאַר הערען און דאַמען-שניידער דורך דעם בעוואוסטען צושניידער-לעהרער א. אורמאַן, וועלכער איז שוין פון לאַנג בעקאַנט אַלס גוטער און פּראַקטישער צושניידער-לעהרער.

דער סיסטעם וועלכער וועט געלערנט ווערען דורך דעם לעהרער ה' אורמאַן איז זעהר לייכט צו ערלערנען פאַר יעדען שניידער און איך זעהר פּראַקטיש פאַר קאָנפעקציע-אַרבייט, ווי אויך פאַר בעשטעלטע שניידער. דער דורכשניטליכער צושניידער-קורס וועט דויערן 6 וואָכען. פאַר צוגערייזטע שילער ווערט איינגעפיהרט אַ שנעל-קורס וועלכער וועט דויערן נאָר 3 וואָכען. אויב איהר ה"ה צושניידער-מייסטער ווילט אייער אַרבייט פערגרינגערען, אייער עקאָנאָמישע לאַגע פערבעסערען, טאָ קומט באַלד אין סעקרעטאַריאַט פון יודישען שניידער-צעך (פּיעטריקאָווער 20) זיך פערשרייבען צו די צושניידער-קורסען. ווייל דער ערשטער קורס וועט קאָסטען בעדייטענד ביליגער. איינשרייבען קען מען זיך יעדען אָווענד פון 8 ביז 11. פון 10-טען יאַנואַר איז דאָס לאָקאַל פון צענטראַלען האַנדווערקער-פערבאַנד (זשעלאַנאַ 10a) אָפען אַ גאַנצען טאָג וואו מ'וועט זיך קענען פערשרייבען צו די קורסען.

מיט אַכטונג
צושניידער-לעהרער א. אורמאַן לאָדז, זשעלאַנאַ 10א
(אין לאָקאַל פון דער יודישער האַנדווערקער-צענטראַלע).

הלא חכמה תקרא, ותבונה תתן קולה, אם תקח אמרי, ומצותי תצפן אתך, אז תשכן בטח ושאנן, כי הלך בתום ילך בטח, ומעקש דרכיו יודע

איבער דעם זאָלסט נאָר קומען אין דער ביוראָ פון

ד. מאַנעלאַ

וואָס איז איבערגעטראָגן געוואָרן פון 2. הויף, אויפן ערשטן הויף
פּיעטריקאָווער 17 לינקע אָפיציגע פאַרטער. **טעל. 124-95**

וואו עס ווערט פּינקטליך ערלעדיגט, געוויסענהאַפט געשריבען אַלערליי ביטעס: ציווילנע, קאַרנע, האַנדלאָווע, אַפּעלאַציעס, אדוואָלאַניעס, קלאָוזולעס, זאַבעזפּיעטשעניעס אויף אַלע שטעט אין פּוילען, ווענען דירות אין אורזשאָנד ראָזיעמטשי. ווי אויך איבערזעצונגען אין אַלע שפּראַכען. בעמ.: קלאָוזולעס און זאַבעזפּיעטשעניעס ווערען ביי מיר ערלעדיגט במשך 24 שעה.

מיט אַכטונג
ד. מאַנעלאַ, פּיעטריקאָווער 17
ערשטער הויף.

FORADNIA WENEROLOGICZNA
פון דאָקטוירים ספּעציאַליסטען
זאַוואַדזקאַ 1.

נאָר פאַר ווענערישע הויט-קראַנקהייטען און מענער-שוואַכע. אַנאַליזען פון בלוט און אויספלוס אויף סיפיליס און טריפּער קאָנסיליומס מיט ספּעציאַליסטען פון אוראָלאָגישע און נערוועז-קראַנקהייטען.

קוואַרץ לאַמפּ-עלעקטרישער הייל-קאַבינעט-קאָסמעטיק

טעגליך פון 8 אַ זייגער פריה ביז 9 אָוונד
זונטאָג פון 9 פריה ביז 2 נאָכמיטאָג
בעזונדער וואַרטע צימער פאַר פרויען

וויזיט 3 זלאָטעס

פוילישע שפּראַך

ווערט ערלערנט גרינדליך דורך אַ קורצער צייט
וואָכאָדניאַ 20, וו. 3.

איך זיך אַ געוועלב מיט 1 שטוב צו ערפּאַרען ביי פירמע הופּערט, זאַוואַדזקאַ 10 מעקלערס געווינשען.

האַנדעלס-קאָרעספּאָנדענץ

פוילישע, דייטשע, פראַנצויזישע, ענגלישע

ערלעדיגט דאָס ביוראָ „אַרגוס"
זאַבאַדניאַ 36
טעלעפאָן 108-47

אליכם אישים אקרא וקולי אל בני אדם בצדק כל אמרי פי ואין בהם נפתל ועקש

אויב איהר ווילט ערלעדיגען אייערע אָנגעוועהטאָגטע ענינים זאָלסטו קומען צו לויפען אין דעם ביוראָ

פּעטריקאָווער 17
2-טער הויף פאַרטער

דורכגאַנג זאַבאַדניאַ 52, טעל. 148-79.
וואו ס'ווערט ערלעדיגט און געשריבען אַלערליי ביטעס, קלויזולעס און זאַבעזפּיעטשעניעס אויף אַלע שטעט אין פּוילען איז משך פון 24 שעה. אַפּעלאַציעס, אַפּאָזיציעס, אַדוואָלאַניעס, רעקורסען ווענען פּעסער, וויזעם אין קאָמיסאַריאַט-זשאַנדו, וועקסעל-אינקאַסאָ אויף גאַנץ פּוילען און גאַליציען ווערען פּינקטליך און געוויסענהאַפט ערלעדיגט צו די ביליגסטע פּרייזן. שותפות-אַקטען, סטאַטוטען, איבערזעצו איבערזעצונגען, אַקטען, דאַראַוויזנעס אַלערליי ספּראַוועס ווערען אָנגענומען אַדורכצופיהרען, עווענטועל מיט אַנ' דוואָקאַט.

די איינציגע טאָכטער
פון **ישראל מאַנעלאַ**
2-טער הויף פאַרטער, דורכגאַנג זאַבאַדניאַ 52, טעל. 148-79.

בעמ.: דאָס ניי-„געבאַקענע" מאַנעלאַ-ביוראָ אויפ'ן ערשטען הויף האָט נישט קיין שום שייכות מיט'ן לאַנג-עקזיסטירענדען ביוראָ, וואָס געפינט זיך

אין צווייטען הויף פאַרטער
טעלעפאָן 148-79

נאָכמיטאָג חדר

פאַר קינדער, וואָס לערנען אין פּאָווסעכנאַ שולעס

פון **י. ד. ראָזענפעלד**

פּלאַץ וואָלנאָשטשי, (נייע שטאָט) 6
מעלדעט דאָס ס'ווערען אָנגענומען קינדער פון יעדע עלטער צו לערנען אַלע למודי קודש עברי, חומש, רש"י, תנ"ך משניות, גמרא העברעאיש אוי יודיש.

3 זל. אַ וואָך 3 זל.

איינשרייבען פון נייע תלמידים פון 4—7 אָוו.
געדענקט דעם אַדרעס: **נייע שטאָדט 6,** קווער אָפיצינע רעכטס 2-טער שטאָק.

אין מיין ביוראָ

ווערט ערלעדיגט ביטעס און אורזענדעס, סאָנדעס, היפּאָטעקען, ירושות, די בעסטע עצות אין יורידישע געשעפטע אויף היפּאָטעקען-חובות

י. זאַמעק פּאָמאָרסקאַ 19
טעלעפאָן 10-200

שרייבען שעהן און שנעל

לערנט אויס דער בעריהמטער קאַליגראַף ל. בערמאַן אין 15 לעקציעס, אויך ווערט אויסגעלערנט גוט שרייבען אַ יודישען בריף אין 15 טעג, אפילו דעם וואָס קען גאָרניט. די עלטער שפּילט קיין ראָלע נים.
זאַוואַדזקאַ 19 פר 1, שו

האַנדעלס-פּאַטענטען 1931

ערלעדיגט דאס ביוראָ „אַרגוס"
זאַבאַדניאַ 36, טעל. 108-47.

יאַטשקאָווסקי'ס
פּאָפּולער-וויסענשאַפטליכע ביבליאָטעק

בערגסאָן — דער געלעכטער, 4 זל. בידער-מאַן א. — אויפ'ן הימעל אַ יאַריד, 3.50 זל. גיבראַן — קאַליל דער נביא 3.50 זל., גינזבורג א. ד"ר יודישע דענקער און פּאָעטען אין מיטעלאַלטער 1-2 10.80 זל. גינזבורג — ענטשטעהונג פון קריסטענטום 4.20 זל., העקעל ערנסט — די וועלט-רעטענישען — 7 זל., וויינינגער אָטאָ — געשלעכט און כאַראַקטער (אין 3 בענדער) 13 זל., זאמבארט וו. — ליבע, לוקסוס און קאַפּיטאַליזם 5.25 זל., טייטעלבוים א. — טעאַטראַליאַ 6.25 זל., טראָצקי ל. — דער אמת וועגען ראַטענפערבאַנד 8 זל., מערי-סען ד"ר — מעדיצינישע וויסענשאַפט 3.30 זל., סמאָליאַר ב. — קליינוואַרג 4 זל., סינקלער א. — דאָס בוך פון לעבען 6.50 זל., פּאַעל דע קרויף — מיקראָבענייעגער 8 זל., פּאַלינסקי וו. — די ליטעראַרישע שטרעמונגען אין ראַטען-פערבאַנד פון 1917—1927 7 זל., פּלעכאַנאָוו וו. — דער היסטאָרישער מאַטעריאַליזם און זיינע געג-נער 7.50 זל., קאַטעלע פּראָפ. — די געשיכטע פון דער פילאָזאָפיע (2 בענדער) 6.25 זל., קראָפּאָטקין פּ. — רעדע פון אַ בונטאַר 5.25 זל., רובין ד"ר — אידעאַל און עלענד 3 זל., שטשעגאַליעוו פּ. — פּראָוואָקאַטאָר אַזעף 7.50 זל., שלענגאָווסקי פּראָפּ. — אַלגעמיינע געשיכטע 1 באַנד און געשיכטע פון ציוויליזאַציע 6 זל., שאַצקי יעקב ד"ר — ספּינאָזאַ און זיין סביבה 9 זל., פריטשע וו. — די סאָציאָלאָגיע פון קונסט 6 זל., סינקלער א. — בריוו צום אַרבעטער 2.50 זל., גינצבערג א. ד"ר — דער תלמוד 2.75 זל., טען היפּאָליט — פילאָזאָפיע פון קונסט 5 זל., ריאַזאַנאָוו ד. — אָפּהאַנדלונג צו דער געשיכטע פון מאַרקסיזם (1 באַנד אין 3 טייל) 14 זל., דרעוס אַרטור — געשיכטע פון דער פילאָזאָפיע VII באַנד אָנהויב פון XIX י.ה. 2.50 זל., וואָלינסקאַ — לעאָנאַרדאָ דאַווינטשי 9 זל., פּ. קאָגאַן — די געשיכטע פון די רוסישע ליטעראַטור פון די אוראַלטע צייטען 8 זל., פּ. גורעוו — דאַרוויניזם און אַטעאיזם 4,50 אַלע ביכער זענען צו בעקומען אין פּראַכט-באַנד. פּרייז פאַר די באַנד 2,25 זל. די אַלע ביכער זענען צו בעקומען אין דעם הויפּט-פערקויף פאַר לאָדז אין דעם בוכהאַנדלונג

נ. בערלינסקי אַלט-שטאָט 12
אין הויף, 2-טער שטאָק.

Dr. med, **St. Praport**
Ginekolog Urolog
ספּעציאַליסט פאַר פרויען און אורין קראַנקהייטען
נעמט אָן פון 6—8 אָוונד
גדאַנסקאַ 77a, טעל. 208-95
אין לעטשניצע „סאַניטאַס", ציגעל-גאַס 29
פון 11 ביז 1 מיטאָג.

וויכטיג פאַר דאַמען!

מאַכע איך די עלעגאַנטסטע דאַמען-הי... נאָך דער לעצטער פּאַריזער מאָדע און די עלטעסטע היטע איבעראַרבייטע איך אויף גענצליך ניי.
נאָר פאַר 2.50 זל.
געדענקט דעם אדרעס:
23 זאַוואַדזקאַ 23
אין הויף, 2-טען איינגאַנג, לינקס פאַרטער.
בעמ.: נייע היטען די לעצטע נייהייטען אין פיינער אויס-פערטיגונג — **50 פראָצ.** ביליגער ווי איבעראַל
„TOLA"

דאַמען-מאַכעווקעס

פון אַלטע פילץ-היט אָהן אינטערשיד מענער- אָדער דאַמען-היט, מאַך איך די שענסטע פאַסאָנס מאַכעווקעס אין פיינסטער אויס-פיהרונג צו שפּאָט ביליגע פּרייזען.

אַבאָנאַמענטס-פּרייז [illegible]

Redaktor-wydawca B. Hamburski
Tłocznia: B. i M. Hamburskich w Łodzi, Piotrkowska 83